

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní a krajinné architektury

Revitalizace nábřeží Vltavy za Nádražím Holešovice

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Veronika Libánská
Obor studia: Zahradní a krajinařská architektura

Vedoucí práce: doc. Ing. Matouš Jebavý, Ph.D.

© 2020 ČZU v Praze

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Revitalizace nábřeží Vltavy za Nádražím Holešovice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu práce, panu docentu Matouši Jebavému, za cenné a podnětné rady a připomínky a také za ochotu a trpělivost při konzultacích poskytnutých ke zpracování této práce.

Děkuji také své rodině a přátelům za poskytnutí skvělého zázemí a podpory po celou dobu studia.

REVITALIZACE NÁBŘEŽÍ VLTAVY ZA NÁDRAŽÍM HOLEŠOVICE

SOUHRN

Diplomová práce se zabývá tématem revitalizace nábřeží, konkrétně územím nacházejícím se na břehu Vltavy za Nádražím Holešovice v Praze. Cílem práce je na základně literární rešerše a analýz daného území vypracovat koncepční studii nábřeží.

Z analýz vyplývá problematická situace v důsledku průmyslové historie místa a současného industriálního charakteru území. Dále je z analýz zjištěna zhoršená prostupnost územím a segmentace území v důsledku různorodého dřívějšího využívání území, které s sebou přináší i existenci pozůstalých a již nevyužívaných prvků.

V návrhu je pracováno s charakterem území a snahou vnímat území komplexně, zajistit pohodlnou prostupnost celým prostorem a zachovat některé pozůstalé prvky a určit jim novou funkci. Návrh také navazuje na 2 připravované projekty zabývající se bezprostředním okolím řešeného území. Nábřeží je v práci vnímáno jako potenciál nového veřejného prostoru s primárně rekreační funkcí.

KLÍČOVÁ SLOVA

nábřeží, město, veřejný prostor, brownfields, revitalizace

REVITALISATION OF THE VLTAVA RIVER BANK BEHIND THE STATION HOLESOVICE

SUMMARY

The diploma thesis deals with the topics of waterfront revitalization, specifically the area located on the banks of the Vltava behind the Nádraží Holešovice in Prague. The aim of the work is to develop a conceptual study of the waterfront on the basis of literary research and analysis of the area.

The analyzes show a problematic situation due to the industrial history of the place and the current industrial character of the area. Furthermore, the analyzes reveal a worsened permeability of the territory and segmentation of areas due to the diverse previous use of the territory, which brings with it the existence of surviving and no longer used elements.

The design works with the character of the territory and the effort to perceive the territory comprehensively, to ensure comfortable permeability throughout the space and to preserve some of the surviving elements and assign them a new function. The proposal also follows up on 2 upcoming projects dealing with the immediate surroundings of the area. The waterfront is perceived in the work as the potential of a new public space with a primarily recreational function.

KEYWORDS

riverfront, city, public space, brownfields, revitalisation

_OBSAH

1	ÚVOD	7	5.2	Studie – část II.....	33
2	CÍL PRÁCE	8	5.3	Studie – část III.....	34
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE	9	5.4	Návrh cestní sítě a dendrologické řešení	35
3.1	Problematika brownfields.....	9	5.4.1	Schéma cestní sítě – část I.....	36
3.2	Voda v krajině a ve městě	10	5.4.2	Schéma cestní sítě – část II.....	37
3.3	Veřejný prostor města	11	5.4.3	Návrh výsadby – část I.....	38
3.3.1	Vývoj veřejného prostoru	11	5.4.4	Návrh výsadby – část II.....	39
3.3.2	Principy veřejného prostoru	11	5.5	Druhá skladba stávajících dřevin, návrh kácení.....	40
3.3.3	Zeleň veřejného prostoru: stromy ve městě	12	5.6	Nadhledové vizualizace	41
3.3.4	Nábřeží jako veřejný prostor	12	5.6.1	Území s vyhlídkou.....	42
3.3.5	Veřejný prostor v Praze	12	5.6.2	Před novými budovami	43
3.4	Příklady revitalizací nábřeží ve městě	14	5.7	Příklad osazovacího plánu	44
3.4.1	V České republice.....	14	5.8	Technický detail pobytových schodů u řeky.....	44
3.4.2	Ve světě	15	5.9	Vizualizace	45
3.5	Historické souvislosti řešeného území.....	16	5.9.1	Vyhlička	46
3.5.1	Vývoj holešovického poloostrova.....	16	5.9.2	Východní část nábřeží	47
4	ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ	17	5.9.3	Cesta u vody	48
4.1	Vymezení řešeného území	17	5.10	Řezopohled A-A'	49
4.2	Územní plán	18	5.11	Řezopohled B-B'	50
4.3	Metropolitní plán	19	5.12	Řezopohled C-C'	51
4.4	Majetkoprávní vztahy	21	5.13	Ekonomické zhodnocení.....	52
4.5	Hlukové zatížení	22	6	DISKUZE	53
4.6	Přírodní podmínky.....	23	7	ZÁVĚR	54
4.6.1	Povodňová mapa	23	8	SEZNAM LITERATURY.....	55
4.6.2	Potenciální přirozená vegetace	23	9	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	58
4.7	Dopravní analýza.....	24			
4.8	Fotodokumentace současného stavu	25			
4.9	Související projekty	29			
4.9.1	Port7 – DAM.architekti	29			
4.9.2	Nábřeží stromovky – Projektil architekti s.r.o.	30			
5	VLASTNÍ PROJEKT	31			
5.1	Studie - část I.....	32			

1 ÚVOD

Zvolené řešené území zasahuje do třech témat: potenciál městského veřejného prostoru, problematika brownfields díky dřívějšímu průmyslovému využití části území a v neposlední řadě do tématu voda a město vzhledem k tomu, že se jedná o nábřeží.

Ke vzniku brownfieldů přispěla změna výrobních systémů v průmyslu a také fenomén rozrůstání měst v posledních desetiletích způsobil fragmentaci městských i venkovních oblastí. Výsledkem se stala mozaika opuštěných, často oplocených nevyužitých prostorů sociálně i ekologicky degradujících. Tyto „mezery“ městského prostředí představují pro veřejný prostor ztrátu mimo jiné sociální funkce podporující setkávání a interakci společnosti a mohou být označeny jako místa sociálního vyloučení. Revitalizace a opětovné využití těchto městských prostorů mohou být prostředkem k rozvoji nové zelené sítě zaměřené na zlepšení životního prostředí v mnoha ohledech. Ekologické plánování spočívající v tvorbě nových zelených infrastruktur by mohla být cesta pro nadcházející územní plánování (Acierno 2015).

Konkrétně na březích Vltavy v Praze postupně začalo docházet k útlumu tradičních řemesel, klesala potřeba dřeva a vodní síla se nahrazovala účinnějšími zdroji energie. V důsledku toho zanikaly zdejší pily, mlýny i dřevařské ohrady a byly nahrazeny na zvýšeném terénu břehu nově vystavěnými činžovnými domy s žádanými panoramatickými výhledy. Fyzická i funkční transformace řeky byla dokončena v období mezi světovými válkami, od té doby docházelo k přeměně pouze menších jednotlivostí (Bečková 2015).

V obecné rovině nábřeží představují ty části města, které začínají při kontaktu s vodou a sahají až k městské zástavbě. Je to jakýsi propustný městský povrch, kde spojitost s vodou poskytuje různé způsoby, jak toto zvláštní pouto prožít. Z tohoto úhlu pohledu se lze dívat na nábřeží nejen jako na definovanou městskou oblast, ale jako na nový způsob pozorování města (Pirlone & Erriu 2016).

2 CÍL PRÁCE

Cílem práce je vypracovat koncepční studii na vybrané území, konkrétně nábřeží v lokalitě za Nádražím Holešovice.

Pomocí literární rešerše shrnout problematiku brownfields, principy navrhování ve veřejném prostoru, stručně popsat vývoj a funkci řeky v krajině a funkci nábřeží ve městě. Dále uvést historické souvislosti oblasti řešeného území.

Zhodnotit podkladové údaje území, vypracovat analýzy řešené lokality a na základě rešerše a analýz vypracovat koncepční studii.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 PROBLEMATIKA BROWNFIELDS

Pojem brownfields je známý v západní Evropě a Severní Americe přibližně od 70. let 20. století. Intenzivněji se celosvětově v souvislosti s rozvojem měst začal používat na začátku 90. let, kdy stoupalo povědomí o potřebě ochrany životního prostředí a regenerace opuštěných zejména průmyslových areálů (Matkovic, Jakovic 2019).

Pojem brownfields tedy označuje opuštěné či zchátralé nemovitosti, které již ztratily své původní využití. Zejména se jedná o území, na která měl vliv přechod z průmyslové výroby do postindustriální doby, který byl charakteristický rozvojem sektoru služeb a měl dopad na využívání objektů a území. Další definice brownfields charakterizuje tyto území jako nemovitosti (areály, objekty, pozemky), které jsou nedostatečně využívány, zanedbané a mohou být i kontaminované. Vznikají jako pozůstatek průmyslových, zemědělských, rezidenčních, vojenských či jiných aktivit. Nelze tato území vhodně a efektivně využívat, aniž by došlo k procesu regenerace (Doležalová 2015).

V celé Evropě představuje problematika brownfieldů velké téma. Tato území se stala výzvou pro tvůrce národní a regionální politiky, například v řešení opětovného využití půdy těchto oblastí, dekontaminaci půd či podzemních vod. Podstatné je najít vhodné strategie a kombinaci přístupů v oblasti životního prostředí a územního plánování (Ferber, Grimski 2001).

Úloha obnovovat území brownfields je dnes v Evropě velmi aktuální, avšak stále existují překážky pro jejich opětovné využití. Jedná se například o problém nevhodné politiky a právních předpisů, které inhibují přestavbu brownfields, či nedostatečné informace o počtu a velikosti jednotlivých území. Chybí také dostatečný přehled hospodářských, sociálních a environmentálních výsledků spojených s dosavadními sanacemi těchto území (Ferber, Grimski 2001). Kromě toho je regenerace brownfields náročným problémem z hlediska rozhodování, které vyžaduje zapojení celé řady zúčastněných stran (Rizzo 2015).

Mezi pozitivní výsledky obnovy území brownfields patří především sociální a ekonomická regenerace měst a regionů a také značné investice soukromého sektoru (Ferber, Grimski 2001).

Problematika brownfields se v České republice zviditelnila spolu s radikální restrukturalizací domácí ekonomiky. Ta zasáhla kořeny českého průmyslu, tedy závody s výrobní tradicí již z 19. století. Všechny technologické inovace přináší nové požadavky na umístění výroby v průmyslovém areálu a změny v poptávce spolu s náhlým nástupem konkurence, který je spojený například s opětovným vystavením podniku otevřené tržní soutěži nebo radikálními technologickými změnami, mohou způsobit rychlý kolaps stávajících průmyslově obslužných struktur (Kadeřábková & Piecha 2009).

Brownfields, jakožto již jednou urbanizovaná území, představují vlastně území taková, která dosáhla takové míry degradace a stupně znečištění, že došlo k jejich vyloučení z ekonomických vazeb a byla vytěsněna působením tržního mechanismu. Původní společenská a ekonomická funkce, která území dominovala několik desetiletí, se vytratila. Areály jsou následně využívány většinou jako skladové prostory pro různé zboží, dočasné ukládání odpadu či skládky stavebního materiálu (Kadeřábková & Piecha 2009).

Z historie českých zemí je vyplývá, že radikální ekonomické a společenské změny, které jsou spojeny s urychlenou modernizací, měly za následek potřebu nalézt nové využití stávajících a zpravidla jednoúčelově využívaných areálů. Příkladem mohou být josefínské reformy spojené s rušením kostelů a klášterů, ale také podpora vzniku manufaktur. Tyto areály se pak staly dobovými brownfields. S nastupující průmyslovou revolucí byly následně s menším či větším vkusem adaptovány na výrobní areály, například klášter Zlatá Koruna byl opakovaně využit pro textilní průmysl, výstavbu slévarenských pecí, dále bývalý klášter u Kutné hory se stal místem pro založení tabákové společnosti (Kadeřábková & Piecha 2009).

Brownfields tedy vznikají důsledkem reakce trhu na restrukturalizační tlaky ve společnosti, které soukromý sektor nevládne sám vyřešit. Obvykle je pro obnovu těchto území nezbytný určitý druh veřejného zásahu. Tímto je způsobeno, že se

brownfields ocitají v uzavřeném kruhu. Zdevastované, zanedbané a neudržované budovy nebo i celé areály zapříčiňují úpadek prestiže daného místa, zvyšují nezaměstnanost a způsobují také snižování daňových příjmů obce v důsledku snížení hodnoty jejího majetku (Kadeřábková & Piecha 2009).

Industriální dědictví je, stejně tak jako vývoj civilní architektury (obydlí), hudby a jiného umění, kulturní hodnotou, ale i jedinečný svědek období rozmachu mnohých evropských měst. Zároveň to jsou však místa nesoucí různá negativní rezidua vzniklé vlivem předešlého intenzivního využívání, bývají nevalně udržovaná a často stojící na okraji zájmu lidské společnosti. Pro taková místa je, zdá se, obtížné najít nové využití (Matějka et al. 2016).

Rozhodování o konverzích industriálních oblastí vyžaduje všestrannou obezřetnost, pro správné uchopení možností je důležité charakterizovat a vymezit změny, které vedly k současné postindustriální krajině, popsat krajinu současnou a zabývat se všemi složkami území (přírodní, historickou, kulturní). Teprve poté je možné definovat vizi souhrnného a úplného řešení a správně zvolit charakter a způsob, jakým je transformace míst realizována (Matějka et al. 2016).

Z výzkumu Navratila et al. (2018) vyplývá, že postoje obyvatel města k alternativním druhům regenerace brownfieldů závisí na rozsahu brownfields ve městě, umístění brownfields v rámci města, místě bydliště a druhu regenerace. Obecně pozitivní preference byly potvrzeny pro: renovace, demolice s novým stavebním záměrem, demolice s následným udržováním místa jako "zelené" plochy. Naproti tomu není preferováno ponechání míst jako brownfieldů, zejména v centru města a jeho okolí.

V posledních letech se průmyslové dědictví dostává do popředí zájmu jak v odborných kruzích, tak i široké veřejnosti. Zatím bývá ale průmyslové dědictví vnímáno spíše skrze objekty, kterým je přiznávána architektonická hodnota, než skrze celistvé průmyslové areály, potažmo industriální krajiny jako celky zahrnující i vegetační složky. Přitom jeden ze signifikantních znaků industriálního dědictví je právě sukcese vegetace v bývalých průmyslových nebo jiných opuštěných areálech (Matějka et al. 2016).

3.2 VODA V KRAJINĚ A VE MĚSTĚ

„Každá řeka je svým způsobem neobyčejná a originální, žádné dvě nejsou zcela totožné v morfologii. Řeky, žily naší krajiny, jsou vzrušující a živé bytosti. Někdy mohou jemné vlnky odrážet tanec slunečního světla na vodě, jindy se objevují bílé zuřivější vlny. Řeky jsou mnohem více než jen tekoucí voda. Je to nenapodobitelná souhra těla tekoucí vody s jeho ložem, tvarem břehů a okolního prostředí, díky které je každá řeka jinou osobností s vlastním charakterem, která je od pradávna popisována v legendách, písních i příbězích. Téměř všechna naše města vyrostla na březích řek a jejich vývoj a prosperita vypráví příběh o vztahu obyvatel k vodě, obchodu, dopravě.“

- Prominski et al. 2017

Voda provází člověka od pradávna a představuje nedílnou součást krajiny. Mnohdy je limitujícím faktorem, kdy usměřuje vývoj krajiny a dříve i vývoj osídlení. Voda přenáší souvislosti k vzdáleným místům – je kontinuální (Složilová 2007). Městská nábřežní krajina přímo ovlivňuje městskou strukturu, městské ekologické prostředí a kvalitu života obyvatel měst (Hou 2009).

V 11. století začal člověk ovlivňovat vodní režim v krajině. Nejprve postupným odlesňováním, které záhy začalo způsobovat záplavy. Jako ochranu před povodněmi začali lidé upravovat koryta vodních toků, zejména stavbami hrází a břehovým opevněním. Tato snaha člověka ovládnout vodní živel přetrvává až do současnosti (Složilová 2007).

Největší zásahy do vodního režimu krajiny naší země byly provedeny až v posledních šedesáti letech, kdy za socialismu docházelo k plošné regulaci vodních toků. Opatření spočívala v odvodňování podhorských oblastí, naddimenzování koryt řek, zahloubení vodních toků, napřímení vodních toků a zpevnování jejich břehů. Cílem těchto opatření bylo získat novou půdu, která by byla vhodná pro zemědělství a zamezit vzniku povodní, prostředkem dosažení tohoto cíle bylo co nejrychlejší odvedení vody z území. Došlo k postižení 90 % vodních toků těmito regulačními úpravami, a to s sebou neslo další následky, jako je změna ekosystémů, zvýšení aridity, snížení biodiverzity nebo zvýšená sedimentace v dolních tocích. Výrazným důsledkem,

se kterým se potýkáme dodnes, se stalo zmenšení přirozeného záplavového území na 24 % jeho původní rozlohy. To zapříčinilo ztrátu schopnosti krajiny zadržovat dešťovou vodu, která je nyní při srážkách odváděna co nejrychleji do vodních toků a jimi pryč z oblasti. Hlavním problémem se pak projevuje na dolních tocích řek, kde muselo dojít k naddimenzování jejich koryt (Složilová 2007).

Předsudkem, který kupodivu přetrvává dodnes, je starost o dostatečnou kapacitu koryta, a to i v situacích, kdy je objektivní potřebou malá průtočnost koryta. Představa, že je koryto tím lepší, čím více pobere vody, je hluboce zažitá, a ještě nějakou dobu potrvá si zvyknout, že toto tvrzení platí jen v některých případech, zejména v obcích. I v současnosti se stále objevují projekty revitalizací, které ve volné nezastavěné krajině navrhnou „revitalizační“ koryto stejně kapacitní a hluboké, ne-li ještě kapacitnější než předchozí upravené koryto. Jakýsi zažitý smysl pro pořádek zřetelně určoval, kde bude voda a kde sucho. To je spojeno s nedůvěrou k nejasné hranici mezi vodou a souší, mělkým korytům naplněným vodou po okraj místy přetékající do okolí a k přechodně nebo zcela zamokřeným pasážím břehů a nivy. Důsledkem je dodnes řada projektů zbytečně ostře profilujících a zahlubujících koryta a zbytečně ochuzujících revitalizace o přechodové formace mezi vodou a souší, které jsou cenné jak ekologicky, tak i z hlediska zadržování vody v krajině (Cílek et al. 2017).

Tvorba takovýchto protipovodňových opatření na vesnicích i ve městech neřeší příčinu, pouze důsledky problému. Je nutné přistupovat k řešení problému postupně a komplexně zároveň. Řeky by měly představovat oázy života a zeleně namísto často odpudivých stok, které působí spíše jako jizvy na tváři měst. Trend využití řeky jako součást systému městské zeleně lze vidat stále častěji. Spouštěč úprav nábřeží vodních toků bývá snaha o využití jejich rekreačního potenciálu, avšak jejich hlavním úkolem zůstává i nadále protipovodňová ochrana (Složilová 2007).

V současnosti je řeka významným ideovým a kompozičním prvkem městského interiéru a celkové městské kompozice. Specifická možnost využití vodního toku a nábřeží závisí na funkci okolních ploch, velmi častým způsobem využití městských nábřeží je využití dopravní, kdy nábřeží slouží k automobilové dopravě nebo pěším

a cyklistům. Zejména u nábřeží určených pro pěší a cyklisty může relativně snadno dojít k transformaci v nábřežní promenádu a vytvořit tak hodnotný mýtotočivý prvek. Funkci společenskou plní nábřeží nejčastěji v místech, kde jsou situovány objekty občanského vybavení. Žádané a potřebné způsoby využití nábřeží obyvateli jsou rekreace a relaxace, avšak často průmyslové využití nábřeží znehodnocuje kvalitu místa a stává se pro obyvatele města nepřístupné. Další možnou funkcí nábřeží je jeho využití jako dopravní uzel – přístav, který se odvíjí od velikosti vodního toku (Wittmann 2012).

3.3 VEŘEJNÝ PROSTOR MĚSTA

Urbanita, neboli městskost, je v literatuře často popisována v souvislosti se dvěma zásadními faktory, hustotou osídlení a mnohostí odehrávajících se dějů (diverzity funkcí daného prostou). Promícháním těchto funkcí, v oblasti s větším počtem obyvatel, dojde k povýšení území na město. Město nemá být shlukem domů připouštějícím jen určité vybrané funkce, proto například pražské sídliště Jižní město nelze za město považovat, neboť je určené pouze k bydlení, tzn. monofunkční svým vymezením. Je tedy stále závislé na skutečném vnitřním městě. Rozmanitost činností a funkční rozdílnost jsou základními předpoklady pro dobré fungování města (Hnilička 2012).

Dodnes není jednoznačná definice pojmu veřejný prostor. Popis tohoto termínu závisí na tom, pracuje-li s ním praktikující architekt či urbanista, teoretik, politik, sociolog, městská správa, developer, nebo běžný občan a tak dále. Existují ale určitá kritéria, která bývají společná. Patří mezi ně přístupnost daného místa veřejnosti, specifické (kladné) prostorové kvality a funkční využití otevřené potřebám veřejnosti a přinášející nejrůznější benefity. Často může velmi specifická podoba veřejného prostoru v daném časovém období doslova informovat o stavu dané společnosti (Popelová et al. 2018). S postupným vývojem měst a života v nich se vyvíjely i městské veřejné prostory, přesto zůstávají v platnosti jejich základní role a možná se ještě více posilují. Současný svět se stává stále méně přehledným, z měst se vytratila soudržnost, čitelnost a jasné obrysy, a proto městské veřejné prostory působí jako osnova, která do tohoto prostředí vnáší určité vzájemné vztahy, ohniska a orientační body. Tato osnova již nemůže být souvislá jako v dřívějších historických městech, přesto zůstává oporou našeho současného vnímání městského prostředí. Městské veřejné prostory stále tvoří nejsilnější základ identity města (Kratochvíl 2015).

3.3.1 Vývoj veřejného prostoru

V průběhu 19. století se podíl zeleně stal prvkem zhodnocujícím kvalitu a cenu bydlení ve městě a konec století přinesl koncepci zahradních měst jako alternativu městského života ve zdravém prostředí. Vznikaly nové zahradní čtvrti (například Ořechovka či pražský Spořilov), dále zcela nová města a předměstí, kde zeleň

tvořila plnohodnotný urbanistický prvek. Ve 20. století došlo k střídání centralizačních a decentralizačních koncepcí, avšak hodnota zeleně, poznaná v 19. století, již nebyla zpochybňována, ačkoli ne vždy tomu praxe odpovídala (Kupka 2006).

Právě v 19. století byl význam veřejného městského parku nejvíce pocítován a souviselo to mimo jiné také s mobilitou obyvatelstva. Dokud chyběly laciné dopravní prostředky a každodenní dlouhá pracovní doba dovozovala zotavení jen o nedělích, bylo samozřejmé, že veřejně přístupné parky byly zakládány co nejbližší bydliště (Kupka 2006).

V šedesátých letech 20. století bylo znovu objeveno, že pro život stejně jako dostatek vzduchu a slunce je důležitá i lidská společnost. Že žít náměstí a ulice tvoří město takovým místem, které lidé rádi navštěvují, a kde se rádi zdržují. Došlo se také k závěru, že tradiční hustě osídlené město s sebou přináší řadu výhod, které postrádají zejména předměstské oblasti. K těmto výhodám se řadí například prostorová blízkost aktivit všedního dne. Ukázalo se, že dobré napojení obytné jednotky na městskou tkáň v rámci urbánního prostředí má zásadní vliv na kvalitu bydlení. Například Jiří Hruža ve své knize *Hledání soudobého města* z roku 1973 poukazuje na skutečnost, že společenské (tzn. veřejné) prostory ve městě dobře fungují jen v částech města s dostatečně intenzivní zástavbou (Hnilička 2012).

Začátkem 21. století se opět mění pohled obyvatelstva na městkou zeleň, ulice jsou zacpány a provoz druhého obydlí na venkově se zdrazuje, stoupá tedy opět zájem o trávení volného času ve městě a kvalita životního prostředí a množství zeleně se znovu stává ukazatelem kvality bydlení a výrazným činitelem, který ovlivňuje cenu pozemků dané lokality (Kupka 2006).

3.3.2 Principy veřejného prostoru

Z práce filozofa Christiana Norberg-Schulze o fenomenologii architektury vyplývá, že je nutné nově navrhovaná místa pojmenovávat. Tzn. přidělit jim konkrétní funkci, určit, zda se jedná například o ulici, park, náměstí, zahradu, promenádu, náves, alej, nábřeží a podobně. Pokud plochy v novém plánu nelze pojmenovat, často se z nich stávají plochy zbytkové a bezúčelné. Místa, která mají jméno a u kterých je jasné, čím mají být, jsou

brána jako existující a lze k nim navázat vztah (Hnilička 2012). Atraktivní města musí mít důkladně navržený veřejný prostor, který podporuje procesy posilující městský život. Jedním z podstatných předpokladů je schopnost městského života posilovat sám sebe (Gehl, 2010). Na místech, kde se pohybují lidé – v budovách, městských centrech, rekreačních zónách atd. – obecně platí, že lidé a lidské aktivity přitahují jiné lidi. Lidé se shromažďují a pohybují společně s dalšími a hledají si místo poblíž ostatních. Nové aktivity začínají v blízkosti již probíhajících událostí. Podobně funguje volba člověka v otázce výběru místa k sezení ve veřejných prostranstvích. Lavičky, z kterých je umožněn dobrý výhled na okolní aktivity, jsou využívány častěji, než ty, z kterých lze ostatní vidět méně či vůbec. Například lavičky s výhledem na nejfrekventovanější pěší cesty bývají využívány mnohem více, než lavičky orientované k zeleným plochám (Gehl 2000).

Celková podoba veřejného prostoru – forma, proporce, výtvarné a prostorové řešení – vždy vycházela zejména z pohybu lidí, vozů a později nejrůznějších druhů dopravy. Také fyzická velikost člověka, smyslová orientace a rychlost jeho pohybu jsou základními složkami, na kterých je postavena podoba veřejného prostoru. Rozhodující jsou nejen pro celkový rozvrh, ale je možné jejich využití také jako primární východisko pro definitivní výtvarnou podobu veřejného prostoru. Klíčová je otázka hierarchie, kdy na prvním místě by měl být člověk – pěší. Usměrnování a zklidňování motorové dopravy jednoznačně přispívá ke zkvalitnění veřejného prostoru. Pomalu se začíná vytrácet opojení člověka mobilitou, která dominovala 20. století. Lidé v dnešním světě si stále více váží svého volného času a nechtějí jej trávit v dopravních prostředcích. Současný trend je zřetelný – maximálně efektivní hromadná doprava a návrat k přirozenému pohybu, to je nynější pohon utváření městských veřejných prostorů pro širokou veřejnost (Popelová et al. 2018).

Velmi často právě provozní souvislosti určují použití materiálů, barev, struktur a prvků. Zároveň je to cesta, jak docílit propojení historie se současností, neustále se měnícími požadavky na veřejný prostor. Pro logické použití architektonických nástrojů jsou určující směry pohybu a toky lidí, pomocí kterých architekti utvářejí interiéry měst a vesnic. Výtvarná složka návrhu

představuje významný činitel pro zintenzivnění vztahu člověka a veřejného prostoru, pomáhá lidem při pohybu a může je intuitivně vést. Přispívá také k jeho mimosmyslové orientaci, čímž jej zbavuje stresu (Popelová et al. 2018).

3.3.3 Zeleň veřejného prostoru: stromy ve městě

Přechod z venkovského na převážně městský život více než polovina světové populace způsobuje stále rostoucí závislost na vybudovaných infrastrukturách a technologiích. To klade větší důraz na spotřebu energie, což přináší riziko zvýšeného znečištění ovzduší a nevyhnutelného nárůstu zastavěné plochy. Důsledkem je větší dopad efektu městského tepelného ostrova (Goodwin 2017). Tendence postupného stoupání teplot ve městech ve srovnání s venkovským prostředím představuje jeden z nejvýznamnějších environmentálních rysů urbanizace. Tento jev je známý jako Urban Heat Island (UHI). Zejména v obdobích tepelného stresu v teplých městech může mít UHI oslabující účinek na zdraví a aktivitu městského obyvatelstva. Městská zelená infrastruktura obecně, a zejména městské stromy a lesy, mají jedinečný potenciál jako prostředek ke zmírnění účinku UHI a zvýšení komfortu lidí ve městech z hlediska teploty vzduchu (Hiemstra et al. 2017).

Stromy jsou proto pro lidské zdraví stále důležitější – například mají nezastupitelnou funkci při návštěvě parků a zahrad, procházkách a výletech, odpočinku na lavičce pod stromem, pikniku ve stínu stromů. Parky proto mohou být také označovány jako „terapeutické krajiny“. Zahrady jsou stále častěji vnímány jako osobní lázně, jako místo, kde se lidé mohou cítit pohodlně a relaxovat (Rollof 2016).

Díky sezónním změnám stromů, jejich velikosti, tvaru a barvě tvoří stromy nejvýznamnější prvky městské přírody. Jejich výhody a použití sahají od nehmotných psychologických a estetických výhod až po zlepšení městského klimatu a zmírnění znečištění ovzduší. Městské stromy nás chrání před emisemi, a to zejména snížením hladiny ozonu, oxidů dusíku, síry a oxidu uhličitého. Parky fungují jako zelené plíce města. Stromy mají schopnost vázat mikročástice v jejich listech, přičemž efektivita této jejich funkce závisí na několika faktorech, jako je například umístění stromů (podél ulic) a šířka ulic (Harris et al. 2004). Hlavní výhody městských stromů a lesů jsou zdravotní, estetické a rekreační

výhody v průmyslově vyspělých městech. Stromy jsou pro lidi důležité také symbolikou osobních, místních, komunitních a kulturních významů. Poskytují estetické potěšení a vytvoření příjemného prostředí pro různé outdoorové aktivity (Tyrväinen et al. 2005).

Městský les nebo park může poskytnout zážitek přírody uprostřed městského života. Zejména staré lesy a parky se vzrostlými stromy mohou poskytnout obyvatelům města příležitost se odpoutat od každodenního stresu. Důležitá je také vzdělávací hodnota městských lesů. Kontakt se stromy, zejména pro děti, může pomáhat lidem dozvědět se o přírodě a přírodních procesech v jinak umělém prostředí. Městské stromy a lesy také přispívají k atraktivní zelené krajině a zprostředkovávají tak obraz přírodně orientovaného města. Nepřímo, městské stromy a lesy mohou podporovat cestovní ruch a podporovat hospodářský rozvoj. Na místní úrovni stromy přispívají ke kvalitě bydlení a pracovního prostředí. Například rekreační lesy a parky snižují rychlost větru, dopravní hluk a zlepšují krajinu v blízkém okolí obytné oblasti (Tyrväinen et al. 2005). Vegetace v krajině, zejména stromy, by neměly být vnímány pouze jako estetický prvek ve městě, ale hlavně jako součást základní infrastruktury, která městu významně přispívá esteticky i ekologicky. Například stromořadí v ulicích jsou důležitá nejen proto, že pohlcují znečištění ovzduší a poskytují stanoviště pro ptáky a jinou divokou zvěř, ale také proto, že lze použít například k vizuálnímu propojení různých částí měst (Low et al. 2005).

Z výzkumu Lohr et al. (2004), ve kterém byla široká veřejnost ve Spojených státech dotazována na výhody a problémy městských stromů a hodnotila sociální, environmentální a praktické výhody stromů ve městech, vyplývá, že nejvíce kladně hodnoceným benefitem stromů je jejich schopnost ochlazení okolí a schopnost poskytnout stín. Druhou obyvateli nejvíce ceněnou výhodou stromů je potenciál zklidnění lidí po psychické stránce. Dále výzkum říká, že lidé se ve spojitosti se stromy ve městě více obávají praktických problémů jako je například alergie. Z finančních problémů, které mohou být spojeny s náklady na výsadbu a následnou péči stromů, obavy nemají. Celkově byl zjištěn velmi kladný vztah obyvatel ke stromům ve městě.

3.3.4 Nábřeží jako veřejný prostor

Městské řeky mají rozhodující roli v rozvoji měst (Khiavi 2019). Z hlediska veřejného prostoru představuje nábřeží významný městský prostor, který je vymezený vodní plochou a fasádami přilehlých domů nebo přírodními částmi města (parky, sady), nebo inženýrskými stavbami (mosty, viadukty, opěrné zdi). Jeho délka a půdorys jsou závislé na tvaru vodní plochy i na způsobech její obestavěnosti (Sýkora 2018).

Mezi důležité funkce nábřeží patří funkce dopravní, zajišťuje přístup k lodní dopravě, průjezd městem a nájezdy na mosty, a funkce estetická, jelikož nábřeží umožňuje pohled na vnitřní část města a také často vytváří jeho esteticko-urbanistickou charakteristiku. V historii prošla nábřeží různými etapami vývoje. Ve středověku tvořila přirozené břehy, než přišly první barokní regulace, které vedly až k náročným technickým úpravám 19. a 20. století (Sýkora 2018).

Nábřeží poskytují velký pobytový potenciál a lze je využívat zejména pro účely denní rekreace obyvatel. Jedná se ale zároveň o místa, která bývají ohrožena povodněmi a musí tak být přizpůsobeny požadavkům ochrany města. Využití nábřeží se nemusí uplatňovat jen u řek a rybníků, ale také městských potoků, jejichž koryta často trpí přílišnými technickými úpravami (Sýkora 2018). Základní koncept krajinného designu nejen při návrhu nábřeží spočívá dle Hansena (2019) v řešení daného problému pomocí zahradnické praxe, vhodně zvoleného sortimentu a správné prostorové organizace místa k vytvoření atraktivního a funkčního prostoru pro různé účely.

3.3.5 Veřejný prostor v Praze

Praha představuje urbanisticky a architektonicky velmi bohaté město, avšak v kvalitě veřejného prostoru, i přes svůj potenciál, stále zaostává za evropským průměrem. I v Praze se ale zrealizovalo množství projektů, které svým soudobým přístupem a architektonickými kvalitami tyto parametry splňují. Příkladem mohou být obnovy historických objektů, jako je Valdštejnská zahrada, zahrada Trojského zámku, akropole na Vyšehradě či některé části areálu Pražského hradu. Mezi reprezentativní náměstí pak patří například Řezáčovo, Rožtylské nebo Karlínské.

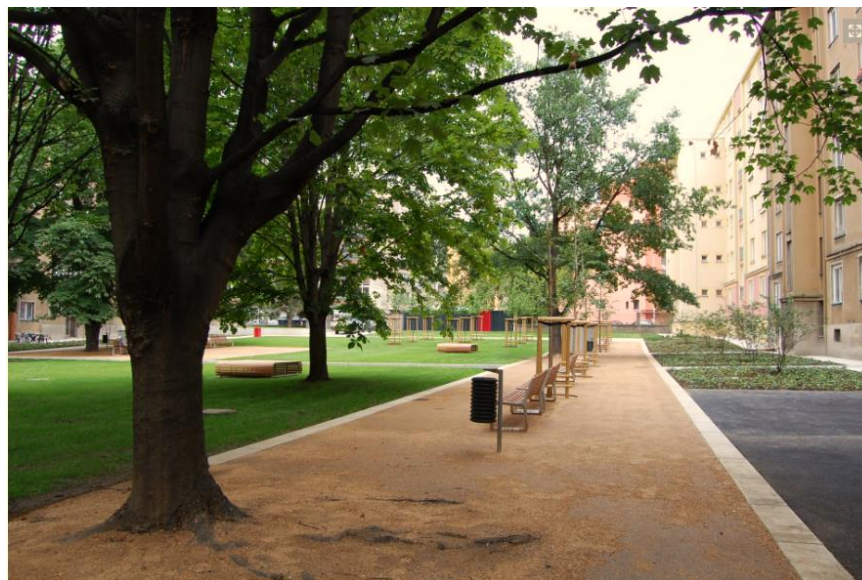
Podobně revitalizované parky Stromovka, Ladronka, park Přátelství, Malinová-Chrpová nebo Střelecký ostrov. Zdařilé projekty komerčních areálů reprezentuje The Park, Waltrovka, Rustonka, Corso Karlín a Classic7 Business Park, z rezidenčních areálů se jedná například o netradičně pojatý vnitroblok Za Žižkovskou vozovnou či Alfarezidence na Vackově (Hepp et al. 2018).

V Praze existuje mnoho území, která v současné době tvoří nepřístupné divočiny. Jedná se například o nevyužívaná pražská nádraží, která by se mohla stát příkladem kvalitního rozvoje zelených distriktů. Historii má v Praze také množství plováren a říčních lázní, jichž se ve městě ještě za první republiky nacházelo nespočet, břehy Vltavy představují rezervoár pro relaxační a pobytové aktivity, avšak nenašla se zatím ochota se k této tradici navrátit. Jednou z iniciativ zkvalitnění veřejného prostoru v Praze je například vize zelené linie navržená Danem Mertou a architektem Radkem Kolaříkem, která by propojovala v budoucnu revitalizovaná území a vytvořila tak pomyslnou osu propojující několik významných lokalit počínaje Nákladovým nádražím Žižkov a konče Císařským ostrovem. Velkým tématem je také v posledních letech diskuze o humanizaci magistrály a ozeleňování velkých městských tříd i integrace současného umění do veřejného prostoru (Hepp et al. 2018).

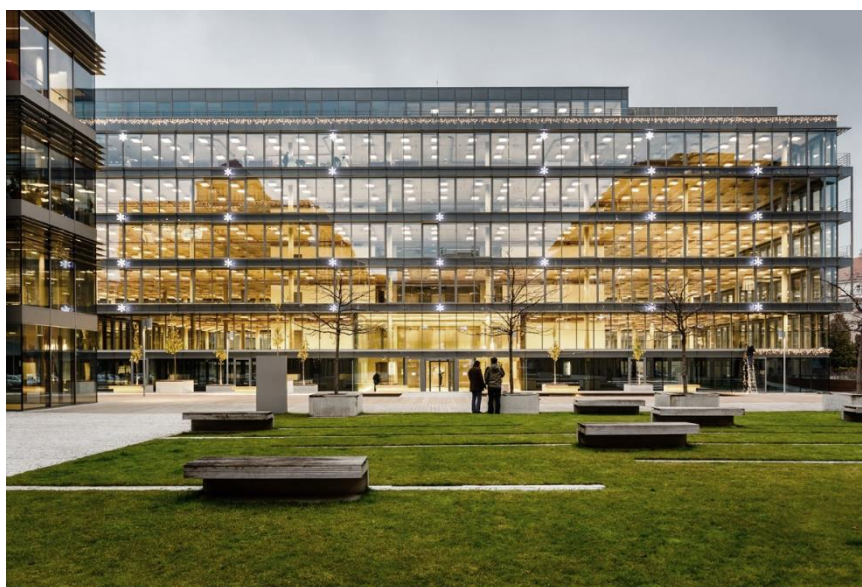
Jednou z iniciativ týkající se veřejného prostoru je od roku 2014 každoročně se konající Landscape festival. Hlavní myšlenkou tohoto projektu je zvýšení povědomí o významu, smyslu a rozsahu oboru krajinářské architektury ve vztahu k současné architektuře, veřejnému prostoru a umění. Snaha tohoto festivalu spočívá v osvětě a mezioborovém dialogu nejen českých, ale také mezinárodních odborníků, politiků, umělců a široké veřejnosti (Architectura z.s. 2020). Ročník festivalu 2020 je již třetím, který se koná v Praze.

Praha má také, jako ostatní evropská hlavní města, městské lesy a parky, které slouží především občanům Prahy k rekreaci, avšak historické centrum Prahy ztratilo městské lesy již ve středověku. Stále však existují velké zelené plochy, které leží hlavně na mírných svazích orientovaných do údolí Vltavy, které slouží jako otvory umožňující efektivní větrání centrální části Prahy. Petřínský park je

typickým příkladem rozsáhlé zelené plochy ležící na východním svahu levého břehu řeky Vltavy, která je velmi blízko Pražského hradu a podle experimentálních studií přivádí čerstvý vzduch ze západních předměstí do historického centra včetně oblasti Karlova mostu. Historické zahrady kolem Pražského hradu a zeleň vnitrobloků starých bytových domů jsou další zelené plochy, které dávají možnost Pražanům osvěžení (Kupka 2005).

Obr.1 – Vnitroblok Za Žižkovskou vozovnou, zdroj: www.parkdesetileti.cz

Obr.2 – Classic7 Business Park, zdroj: www.stavbaweb.cz

Obr.3 – Stromovka, zdroj: www.prazsky.denik.cz

Obr.4 – Park Malinová-Chrpová, zdroj: www.verejneprostory.cz

Obr.5 – Střelecký ostrov, zdroj: www.prazskypatriot.cz

3.4 PŘÍKLADY REVITALIZACÍ NÁBŘEŽÍ VE MĚSTĚ

3.4.1 V České republice

NÁBŘEŽÍ ŘEKY LOUČNÉ V LITOMYŠLI

Řeka Loučná se v roce 2000 při povodních vylila ze svého mělkého koryta, čímž došlo k zaplavení velké části městské zástavby. Následující rok město zorganizovalo architektonickou soutěž na návrh protipovodňového systému. Vítězem soutěže se stal návrh nezabývající se pouze technickou stránkou protipovodňových stěn, vyzdvihl také stávající hráz o 1,5 metru, čímž došlo k vytvoření promenádní plochy a pobytových prostor, které přiléhají až k panelovému sídlišti. Vznikla tak i nová urbanistická hodnota místa (Merta et al. 2014).

Hlavní myšlenkou návrhu bylo propojit řeku s městem. Zůstaly zde zachovány kvalitní dřeviny a proběhla i dosadba nových dřevin. Byla vytvořena soustava veřejných prostorů na nábrežích, konkrétně amfiteátr, pobytový most, systémy schůdku i další pobytové plochy. Vzniklo také nové trasování, které zahrnovalo cesty příčné i diagonální, a díky kterému došlo k logickému propojení nově vytvořených veřejných prostorů (Merta et al., 2014).

V návrhu byl kladen důraz na zachování přírodního charakteru nábreží, přirozenost prostoru, jasnou účelovost a udržitelnost území do budoucna. Veškeré přirozené materiály, které zde byly použity (dřevo, kámen, písek), přirozeně stárnou a prostor tak nabývá patiny, která s sebou přináší srozumitelné tradiční hodnoty (Merta et al. 2014).

PLÁNOVANÁ REVITALIZACE NÁBŘEŽÍ SVRATKY V BRNĚ

Brno vyhlásilo v roce 2017 architektonicko-krajinářskou soutěž na revitalizaci nábreží řeky Svatky, jejíž cílem má být zpřístupnění prostorů přiléhajících k řece obyvatelům a také má být spojena s protipovodňovými opatřeními (Kovačević 2017).

V této soutěži, která se zabývala územím obou břehů od Riviéry po Spielberk Office park, zvítězil návrh týmu profesora Ivana Rullera. Hlavní myšlenka návrhu spočívá v umožnění zajímavé procházky po obou březích, přičemž cyklisté a bruslaři budou mít

stezku vlastní, oddělenou od pěší. Levý břeh řeky je navržen v ryze architektonickém, městském stylu, tvořen kolonádou a terasami. Pravý břeh má naopak spíše přírodní charakter (Kovačević 2017).

Řeka se částečně nachází v přírodním korytě, v jiných úsecích je uzavřena do nepřístupných vysokých nábrežních zdí. V rámci plánované revitalizace se počítá s jejich odstraněním a rozšířením koryta, čímž se zvýší jeho kapacita a přirozená říční niva se maximálně obnoví. Počítá se také s obnovou luhu u areálu Favoritu Brno, a vzniknou tak nové mokřady a tůně. Dále má dojít také k vytvoření přírodní plovárny, kterou bude napájet Svratecký náhon (Meitner 2018).

NÁBŘEŽÍ MAXIPSA FÍKA V KADANI

Myšlenka nového návrhu revitalizace nábreží v Kadani navazuje na původní význam místa v rámci města. Dřívější nábreží zpustlo v 70. letech 20. století vlivem necitlivých budovatelských zásahu. Rozsáhlé obnovy městského prostoru začaly výstavbou nové ocelové lávky, která obepíná skalní masiv nad Ohří. Pomocí lávky tak došlo k propojení dvou výškových úrovní vzniklých vybudováním přehrady, čímž došlo k navrácení propustnosti území. Cíl přilákat na nábreží místní i přespolní návštěvníky byl podpořen vytvořením cyklostezky a korza pro pěší, které jsou vedeny skrz celé území a navazují na ně další funkce či služby. Bylo také navrženo několik dětských hřišť, dva nové amfiteátry, restaurace a infocentrum (Merta et al. 2014).

Celý areál byl vybaven novým mobiliářem a osvětlením. Materiály byly použity moderní i tradiční, celý architektonický výraz prvků je soudobý. Povrch cyklostezky tvoří betonové prefabrikáty a opěrná zeď je, podobně jako i další prvky, tvořena ohýbanými cortenovými plechy. K pobytové funkci slouží nově postavená betonová schodiště a plovoucí mola, kde jsou použity kamenné dlažby, probarvený asfalt či mlat (Merta et al. 2014).

S obnovou celého nábreží úzce souvisí také řešení vegetace. V celém území bylo provedeno vyčištění původních porostů a vysazeny nové dřeviny, založeny byly také rekreační travnaté plochy a kvetoucí louky. Za účelem navrácení přirozené vegetační skladby byly provedeny i dosadby pro tuto krajinu tradičních rostlin. Autorem celé koncepce je Vít Branda, avšak na celém

projektu se podílelo několik dalších architektů či krajinářských architektů (Merta et al. 2014).

BUBENSKÉ NÁBŘEŽÍ

Jedním z příkladů snahy o zpřístupnění Vltavy je revitalizace Bubenského nábreží, provedená za účelem zklidnění předprostoru Pražské tržnice. Původně neudržovaný svah za tržnicí byl proměněn v promenádní trasu s odpočívadly a vyhlídkami. Tím se podařilo zpřístupnit nižší polohu nábreží a umožnit tak návštěvníkům bezprostřední kontakt s vodou (Složilová 2007).

Obr.6 – Bubenské nábreží, zdroj: www.dspace.vutbr.cz

Obr.7 – Nábreží Maxipsa Fíka v Kadani, zdroj: www.krusnohorci.cz

Obr.8 – Nábreží řeky Loučné v Litomyšli, zdroj: www.nabrezi-loucne.nadace-promeny.cz

3.4.2 Ve světě

ROCHETAILLÉE BANKS OF THE SAONE

Jedním z příkladů revitalizace nábřeží ve světě je Rochetaillée banks of the Saone. Severně od Lyonu se nachází obec Rochetaillée, pod kterou spadá i dvoukilometrový úsek levého břehu řeky Saône. Otevírá se zde výhled na Monts d'Or a načrtává dlouhou, konvexní křivku, přerušovanou oblázkovými a písčnými plážemi. Na začátku 20. století místo představovalo oblíbenou pláž s kavárnami a tanečními sály pod širým nebem. Tato tradice trvala několik let, ale automobilová doprava od té doby postupně přehlušila tuto náplň a funkci nábřeží a silniční komunikace přerušila spojení s vesnicí (Landezine 2016).

Hlavní výzvou tohoto projektu bylo odkrýt přítomnost staré hráze a obnovit kontinuitu promenády. Dopravní situace byla upravena, aby se zachovala cesta sdílená chodci a cyklisty. Břehy byly upraveny pomocí vegetace a došlo také k obnovení průřezových pohledů na krajinu, vesnici a zámek. Centrální prostor byl přeměněn ve velkou louku sestupující k řece. Na této pobřežní louce se mohou pořádat koncerty a různé venkovní představení. Jsou zde umístěna lehátka a velké stolky pro konání pikniků (Landezine, 2016). Průběh scén se odvíjí podél břehů a vytváří jakýsi filmový sledovací snímek: silniční trať, dětské hřiště, pláže a louky, meandry řeky, plážové stezky, taneční sály a rybářská mola. Trasa je doplněna několika uměleckými instalacemi. Každé z těchto děl vytváří jedinečný pohled na krajinu (Rolland & Sonnette 2013).

LAKESIDE GARDEN SINGAPORE

Další vybraným příkladem nábřeží jako veřejného prostoru je Lakeside garden Singapore. Cílem projektu Lakeside Garden bylo obnovit krajinné dědictví lesů a mokřadů v prostředí pro rekreaci a společenské aktivity. Design odpovídal snaze o navrácení přírody, která byla pro danou oblast jedinečná. Návrh zahrnuje kromě obnovy lesa a mokřadů také přírodní tematické hřiště, tematicky zaměřené zahrady a sportovní zařízení (Ramboll Studio Dreiseitl 2019).

Průvodním prvem území byla navržena meandrující promenáda, která návštěvníkům umožní přiblížení k vodě podél západní části

jezera Jurong. Návštěvníci jsou provázeni obnoveným sladkovodním mokřadním lesem, který byl doplněn o 50 druhů rostlin. Biotop mokřadů je zaplavován vodou v závislosti hladiny vody v jezeře, čímž se vytvářejí zóny pro krmení vodních ptáků. Procházka je spojena s přílehlými travnatými a mokřadními stezkami, kde si návštěvníci mohou prohlédnout celou řadu stanovišť se širokou škálou fauny, jako jsou volavky popelavé, orientální borovice lesní a vydry říční. Na ostrově jezera jsou nainstalovány platformy, které podporují hnízdění ptáků v dostatečné vzdálenosti od návštěvníků. Zlepšení stanovišť pro volně žijící živočichy a zachování klidu v oblasti jsou klíčovými aspekty rozvoje Lakeside Garden, která návštěvníkům umožňuje užívat si přírody a biologické rozmanitosti (Ramboll Studio Dreiseitl 2019).

Pro děti je vybudováno hřiště inspirované přírodou s 13 různými dobrodružnými stanicemi, které povzbuzují děti k napodobování akcí a pohybů zvířat, která obývají stanoviště sladkovodních bažin. Děti mohou zažít jedinečný zážitek na vodním hřišti s přílivy, povrchovými vlnkami a směrovými proudy, které napodobují vodní pohyb břehů (Landezine 2019). Čistící biotop, který slouží jako přirozený systém úpravy vody a UV ošetření, se používá k dezinfekci vody před jejím čerpáním do tohoto hřiště (Ramboll Studio Dreiseitl Singapore 2019).

Ve světě v oblasti krajinářské architektury lze nalézt opravdu bohaté zdroje inspirace, a to jak v oblasti designu návrhů, jejich technologií, tak i pozadím vzniku jednotlivých projektů, které mnohdy vznikají díky aktivitě místních obyvatel a jejich zájmu o své okolí.

Obr.9 – Banks of Saône, zdroj: www.landezine.com

Obr.10 – Lakeside garden Singapore, zdroj: www.landezine.com

3.5 HISTORICKÉ SOUVISLOSTI ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

3.5.1 Vývoj holešovického poloostrova

Vltavský meandr nacházející se na území hlavního města Prahy se řadí k oblastem, kde vliv člověka v podobě jeho sídel, komunikací a hospodářství byl značně ovlivňován neregulovaným vodním tokem. S tím souvisí časté povodně, meandrování řeky a také tvorba nových ostrovů a ramen řeky. Toto území se nachází v nadmořské výšce mezi 186-200 metry a již ve středověku zde vzniklo několik sídel. Na pravém břehu došlo k vytvoření osady Libeň, uvnitř meandru pak obce Malé Bubny a Holešovice. Vně meandru, na jeho jižním okraji, se pak začátkem 19. století začal rozrůstat Karlín. Ve smyčce meandru vltavského řečiště se nacházely dvě skupiny ostrovů, a to při libeňském pobřeží a kolem ostrova Štvanice. Tyto ostrovy i holešovický poloostrov byly pravidelně zaplavovány až do regulace Vltavy na počátku 20. století. I přes regulaci toku došlo v létě roku 2002 v Praze ke katastrofální povodni, která zasáhla část Holešovic i území Stromovky, a tak byla v oblasti holešovického meandru v roce 2005 vybudována protipovodňová ochrana (Semotanová, 2005).

Původní podobu řeky Vltavy na dolním pražském toku lze popsat jako řeku svéhlavou, rozlévající se do krajiny, jak se jí zamane, kreativně tvořící nové ostrůvky, zatímco staré rozmarně zaplavuje či proráží dalšími říčními rameny. Vltava zde protékala krajinou, kterou si sama zformovala, a které i dominantně vládla až do poloviny 19. století. Obyvatelé zde žijící v té době a hospodařící na těchto březích Vltavy se autoritě řeky pokorně podvolovali (Bečková, 2016).

Holešovický poloostrov prošel doposud několika etapami proměny. Do 1. poloviny 19. století se jednalo o plochu a řídko obydlenou venkovskou krajinu bez souvislého zalesnění. Nacházely se zde dvě vesnická sídelní jádra středověkého založení – Holešovice a Bubny, přičemž obě vsi se řadily mezi k poměrně chudým rybářským a rolnickým osadám. Pár desítek domů bylo postaveno podél vltavského břehu a kolem bubenského statku a později tato sídla tvořila severojižní osu další zástavby (Semotanová, 2005).

V roce 1832 zde byla založena první kartounka a postupně přibývaly další manufaktury (Beran & Valchářová 2005). Se vznikem této první továrny (kartounka Maxe Dormitzera) na západním okraji Holešovic došlo k příchodu na poloostrov prvních továrních dělníků s rodinami, dále roku 1850 se zde vybuďovala železniční trať protínající poloostrov a vedoucí z Prahy do Lovosic a později pokračující až do Drážďan. Na této železniční trati pak v letech 1840-1850 došlo k výstavbě Negrelliho viaduktu přes ostrov Štvanice, kudy vedl dříve jeden z významných pražských brodů. Železnice tak představovala významný prvek ve vývoji krajiny holešovického poloostrova. Na přelomu 19. a 20. století se toto území stalo dostupnější v důsledku výstavby železnice, čímž došlo i ke zvýšení jeho atraktivity pro investice průmyslového charakteru a začal se zvětšovat příliv nezemědělského obyvatelstva. Rozvoj holešovického poloostrova probíhal rychlým tempem a během poloviny století došlo k pokrytí oblasti souvislou průmyslovou i obytnou zástavbou, během 70. let 19. století vznikla v blízkosti bubenského nádraží kolonie dělnických domků.

Zpočátku zástavba nevznikala systematicky a soustřeďovala se do širokého pásu od Holešovic k Bubnům směrem k Letné na západní straně nádraží. Východně od nádraží se nacházela jen dělnická kolonie a dále několik bloků nedaleko Zátor. Až na konci 80. let byl postupně zastavován i východ poloostrova (Semotanová, 2005).

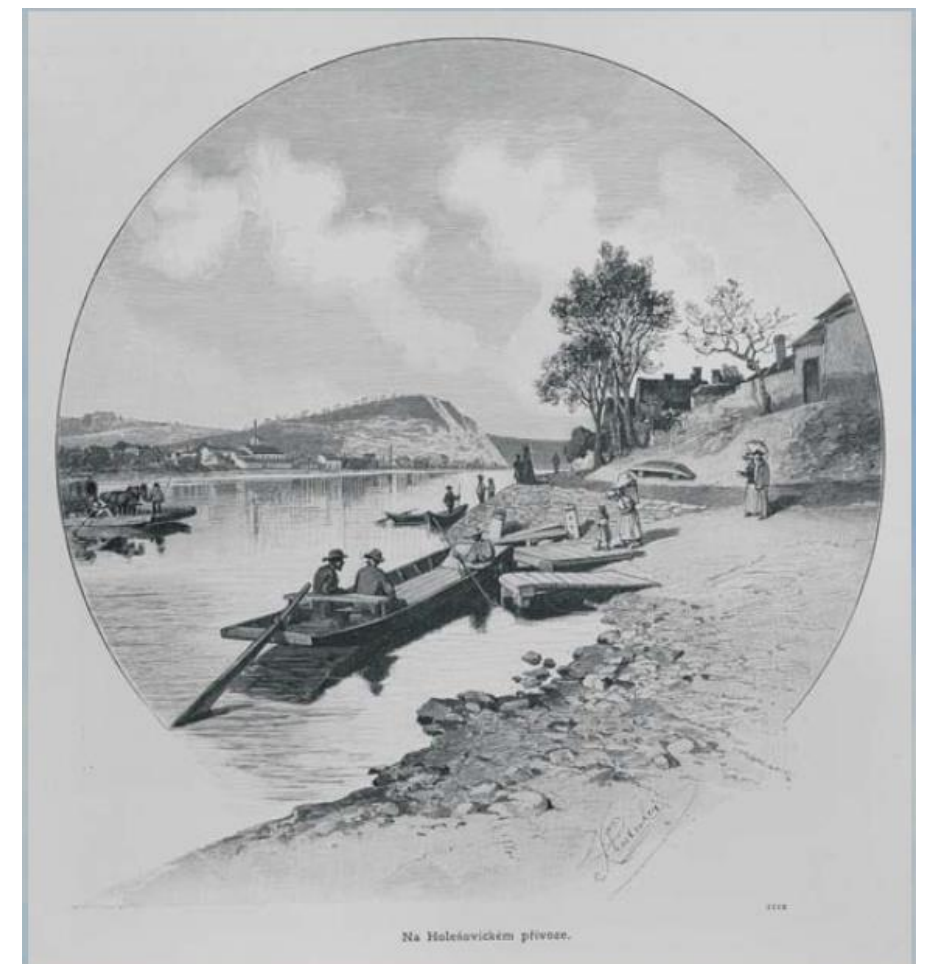
Na začátku 20. století došlo k regulaci ostrovů ležících mezi Holešovicemi a Libní a také k regulaci Manin, nadále pokračovala výstavba komunikací, mostů a přístavů. Konec této etapy nastal dokončením úpravy Manin a libeňských ostrovů roku 1928. Příkladem významných architektonických počinů může být areál pro Zemskou jubilejní výstavu (1891), budovu Elektrických podniků (1927) a budovu Vzorkových veletrhů (1929, dnes Veletržní palác). Původně venkovská krajina se zcela přetransformovala v krajinu urbanizovanou. Holešovice (do roku 1960 Holešovice-Bubny) se staly živou průmyslovou městskou čtvrtí (Semotanová, 2005).

Zásadním momentem pro Holešovice byla výstavba Trojského mostu roku 1980, tramvajového provizoria v Troji a železničního mostu pod Bulovkou šikmo křížícího Vltavu. Dále na území poloostrova vznikly různé komerční stavby, například budova PZO Merkuria nebo Vodní stavby, n.p. Po požáru roku 1974 došlo

k obnovení Veletržního paláce a od roku 1984 jsou otevřeny stanice metra Nádraží Holešovice a Vltavská, následně roku 1985 zahájilo provoz železniční Nádraží Holešovice (Semotanová, 2005).

Obr.11 - Poloostrov na mapě obléhání Prahy francouzskými vojsky, 1741, zdroj: www.hiu.cas.cz

Obr.12 - Pohled od Holešovic směrem na severovýchod (k nynějšímu Trojskému mostu, 1900), zdroj: www.hiu.cas.cz

4 ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ

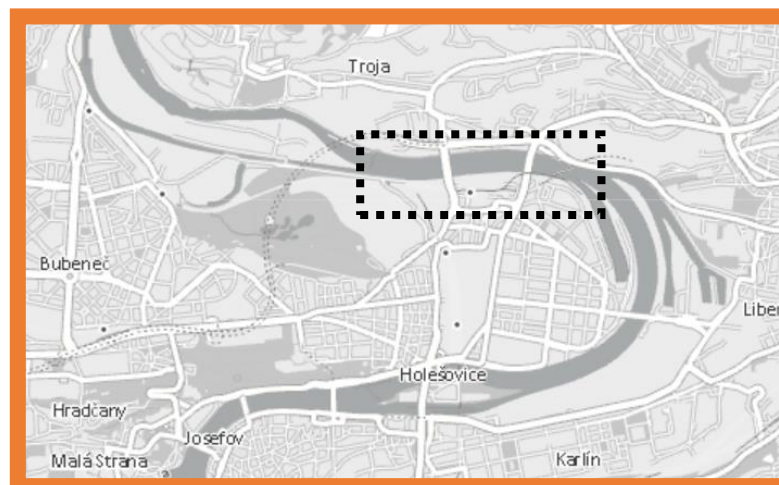
4.1 VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

ZÁKLADNÍ ÚDAJE:

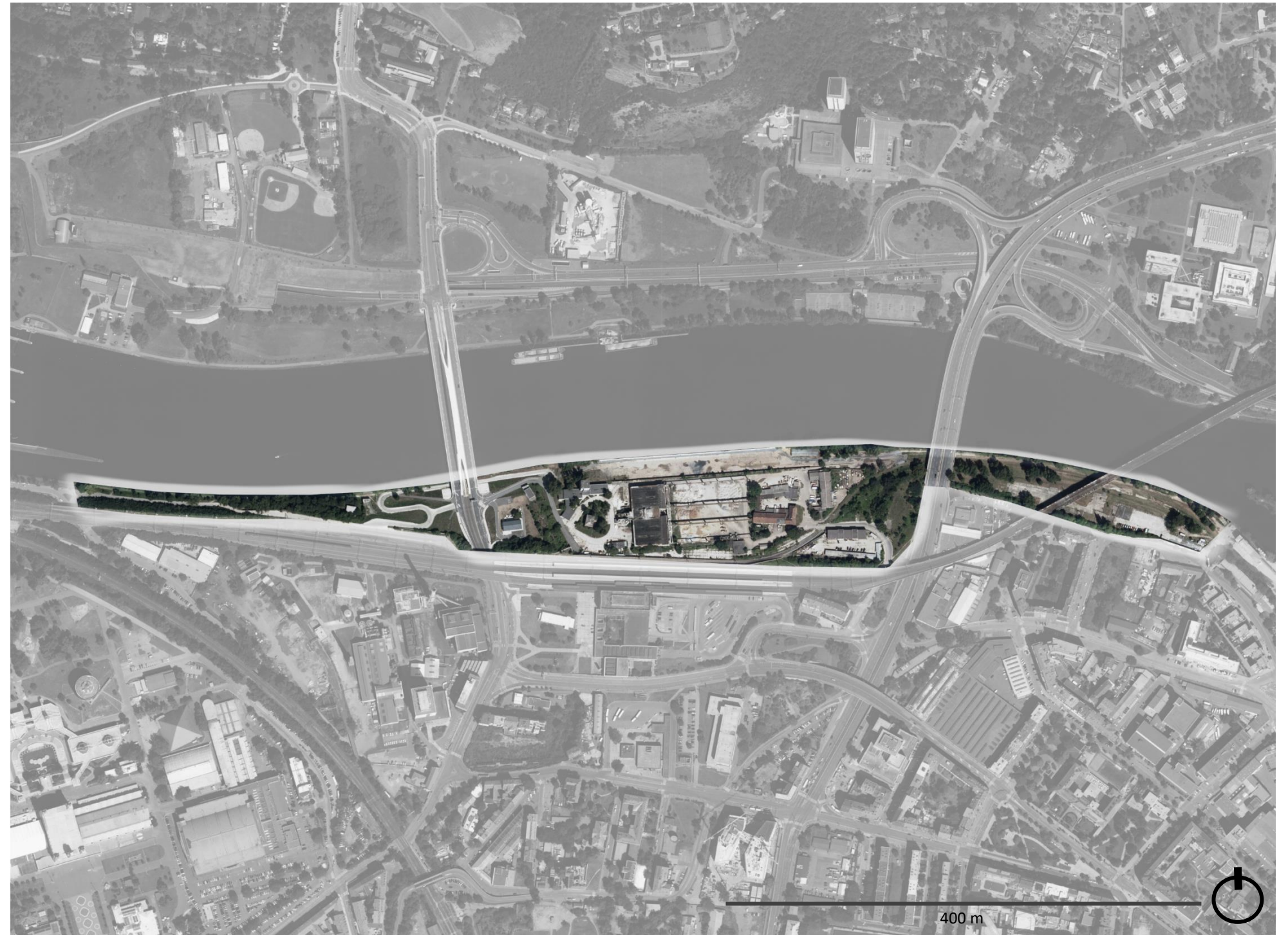
Městská část: Praha 7

Výměra: 13,78 ha

Nadmořská výška: 182–188 m n. m.

Obr.13 - Lokalizace území I, zdroj: www.plan.app.iprpraha.cz, upraveno

Obr.14 - Lokalizace území II, zdroj: zdroj podkladové mapy: www.geoportalpraha.cz, upraveno

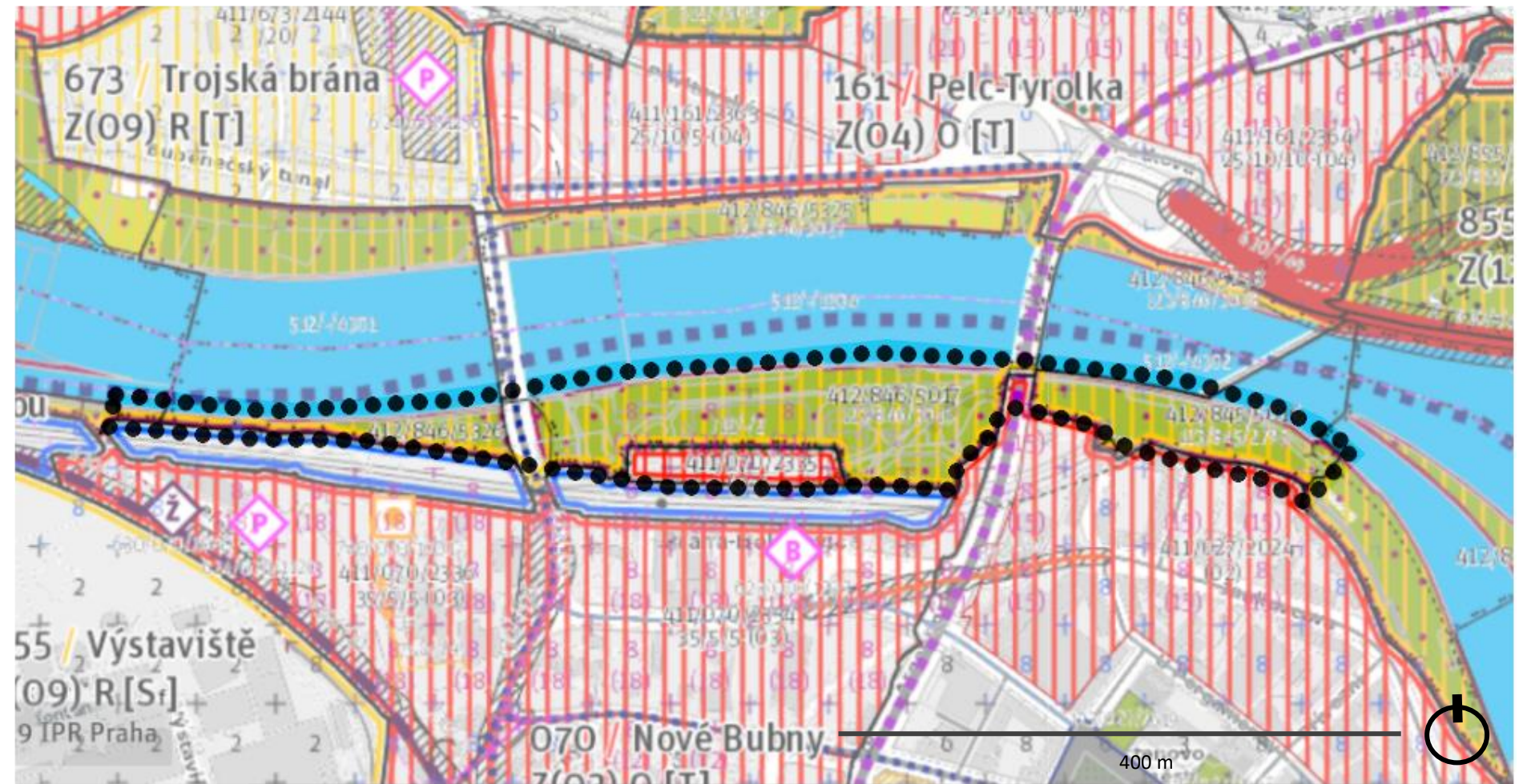

4.3 METROPOLITNÍ PLÁN

Dle metropolitního plánu je celé řešené území plochou nestavebních bloků s využitím pro městskou parkovou plochu zahradní, kromě oblasti přiléhající k Nádraží Holešovice, která je určena pro stavební účely.

Obr.16 - Metropolitní plán I, zdroj: www.plan.app.iprpraha.cz, upraveno

LEGENDA:

TRANSFORMAČNÍ PLOCHY

- ZASTAVITELNÁ TRANSFORMAČNÍ PLOCHA S PRODUKČNÍM VYUŽITÍM
- ZASTAVITELNÁ TRANSFORMAČNÍ PLOCHA S OBYTNÝM VYUŽITÍM
- ZASTAVITELNÁ TRANSFORMAČNÍ PLOCHA S PRODUKČNÍM VYUŽITÍM

VYUŽITÍ LOKALITY

- ZASTAVITELNÁ PRODUKČNÍ LOKALITA
- ZASTAVITELNÁ OBYTNÁ LOKALITA
- ZASTAVITELNÁ REKREAČNÍ LOKALITA

PLOCHY SPORTU A REKREACE

- METROPOLITNÍ PARK
- ČTVRŤOVÝ PARK

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

- NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRUM V PŘESNÝCH HRANICÍCH
- NADREGIONÁLNÍ BIODOR V PŘESNÝCH HRANICÍCH
- LOKÁLNÍ BIOCENTRUM V PŘESNÝCH HRANICÍCH
- LOKÁLNÍ BIOCENTRUM V PROSTORU K UPŘESNĚNÍ
- LOKÁLNÍ BIODOR V PŘESNÝCH HRANICÍCH

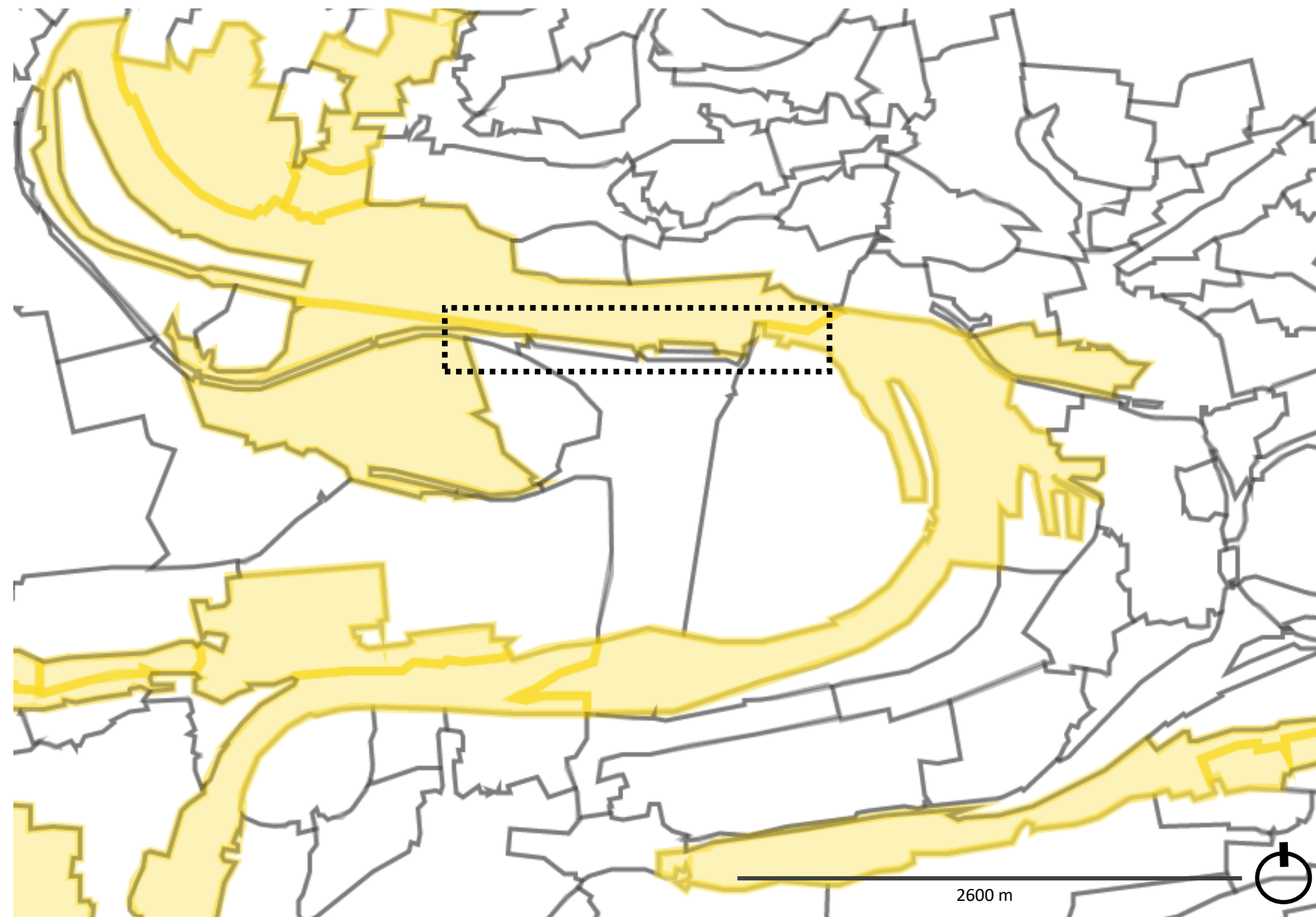
PLOCHY NESTAVEBNÍCH BLOKŮ

- MĚSTSKÁ PARKOVÁ PLOCHA ZAHRADNÍ

- HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

4.3 METROPOLITNÍ PLÁN

Většina území dle metropolitního plánu spadá do oblasti ploch určených k rekreačnímu využití. Na obr.17 lze vidět řešené území v kontextu okolních zelených ploch (ploch určených k rekreačnímu využití).

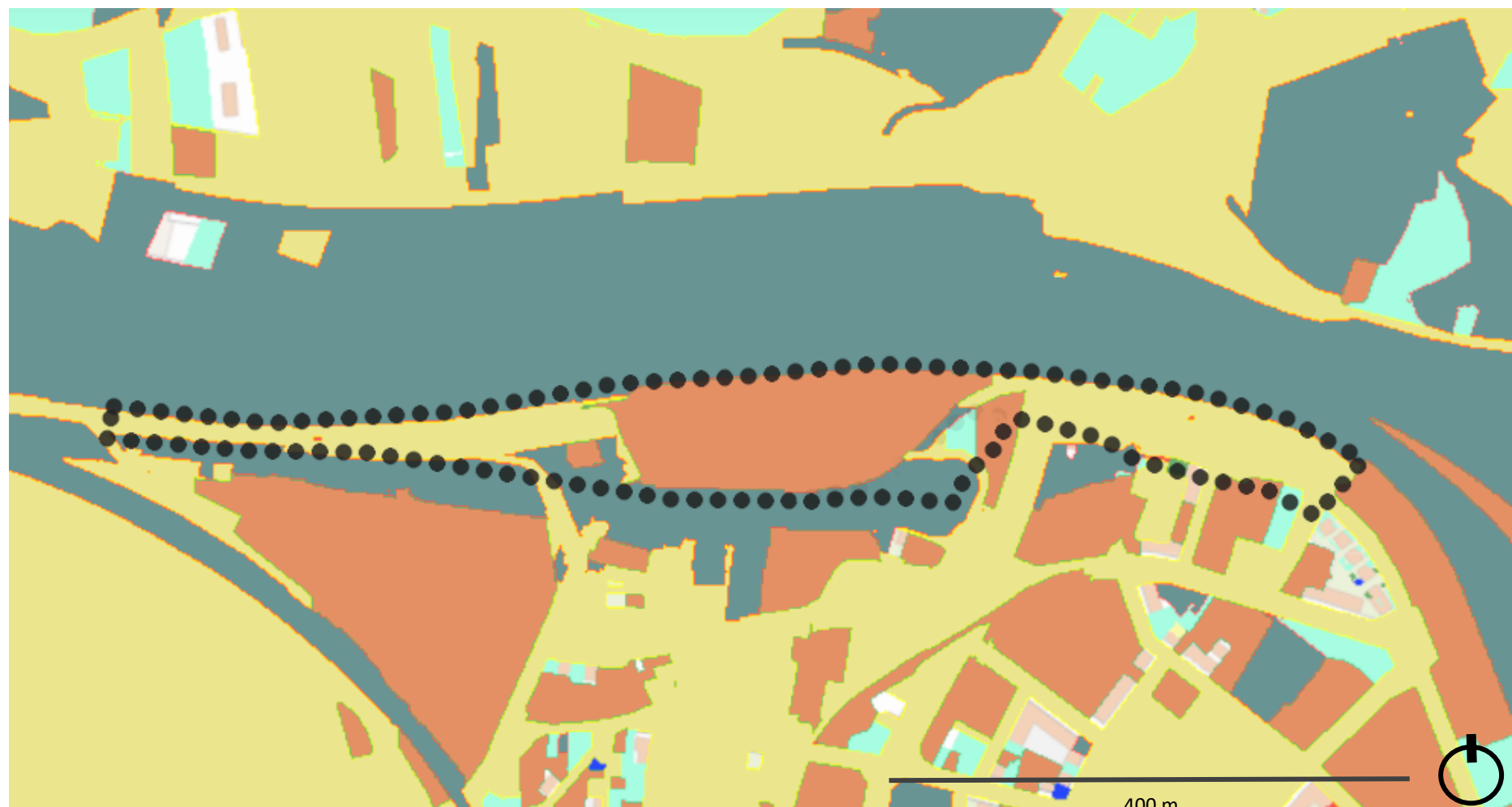
Obr.17 - Metropolitní plán II, zdroj: www.plan.app.iprpraha.cz, upraveno

LEGENDA:

 PLOCHY URČENÉ K REKREAČNÍMU VYUŽITÍ

4.4 MAJETKOPRÁVNÍ VZTAHY

LEGENDA:

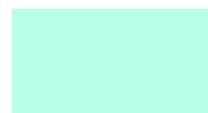
ČR VČETNĚ STÁTEM OVLÁDANÝCH
SUBJEKTŮ

HL. M. PRAHA VČETNĚ JÍM OVLÁDANÝCH SUBJEKTŮ
BEZ MČ

ZBÝVAJÍCÍ TUZEMSKÉ PRÁVNICKÉ OSOBY

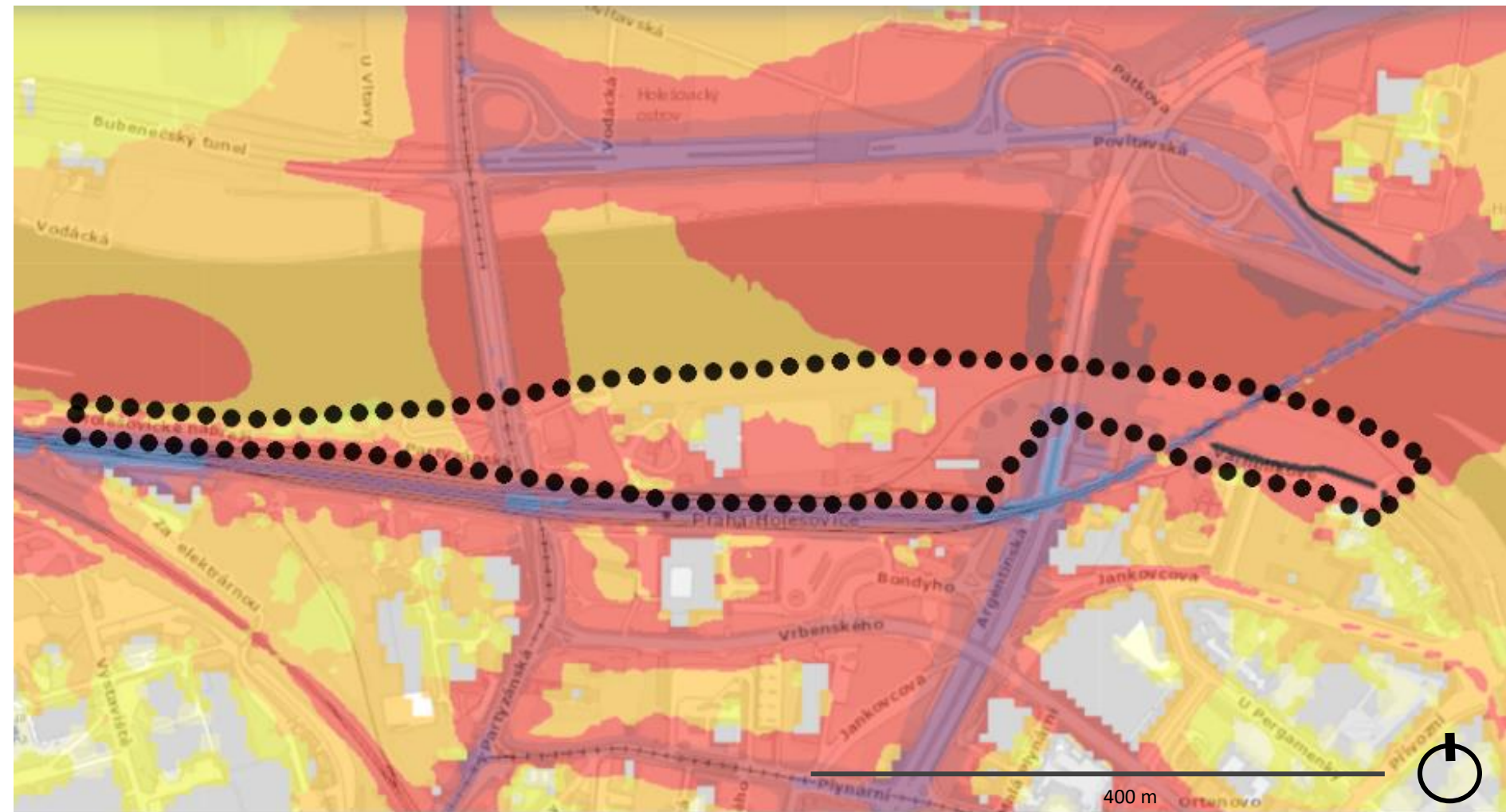
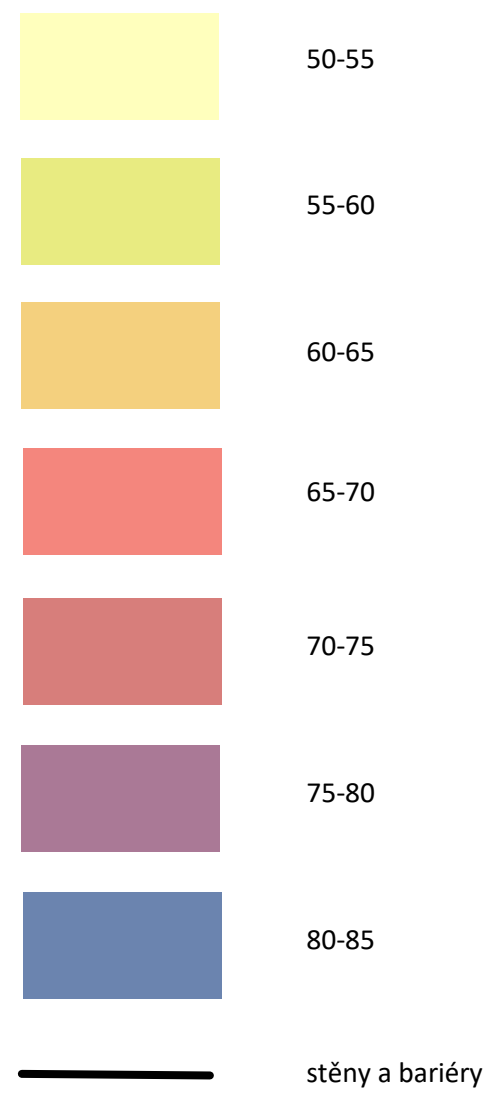
TUZEMSKÉ FYZICKÉ OSOBY

Obr. 18 - Majetkoprávní vztahy, zdroj: www.geoportalpraha.cz, upraveno

4.5 HLUKOVÉ ZATÍŽENÍ

Nejvíce hlukově zatížená je oblast železničních kolejí a jejich bezprostřední blízkosti.

LEGENDA:

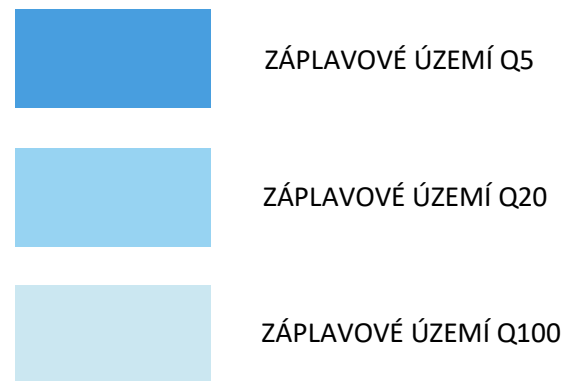

Obr.19 - Hlukové zatížení, zdroj: www.geoportalpraha.cz, upraveno

4.6 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

4.6.1 Povodňová mapa

LEGENDA:

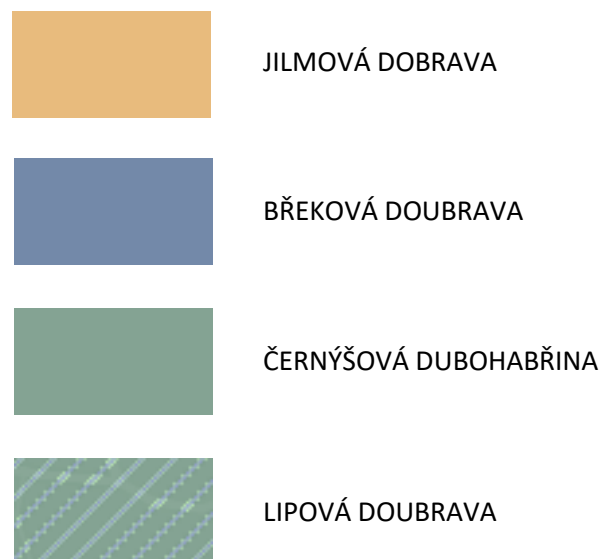

Obr.20 - Povodňová mapa, zdroj: www.edpp.cz, upraveno

4.6.2 Potenciální přirozená vegetace

Z mapy přirozené potenciální vegetace vyplývá, že celé území se nachází v jilmové doubravě.

LEGENDA:

Obr.21 - Potenciální přirozená vegetace, zdroj: www.arcgis.com, upraveno

4.7 DOPRAVNÍ ANALÝZA

Obr.22 - Vyznačení cyklostezek, zdroj: www.geoportalpraha.cz

LEGENDA:

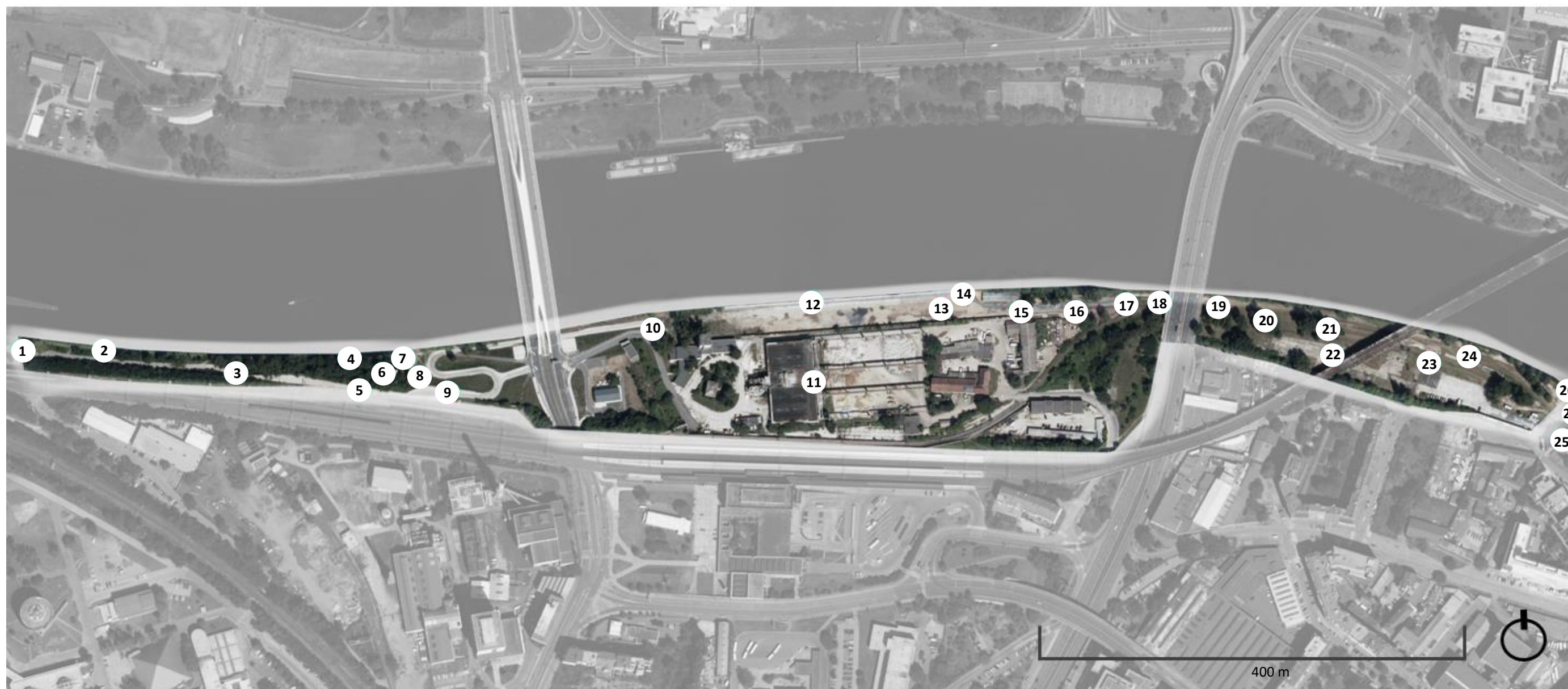

ZNAČENÉ CYKLOTRASY

DOPORUČENÉ CYKLOTRASY

4.8 FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU

Obr.23 - Fotodokumentace současného stavu, zdroj podkladové mapy: www.geoportalpraha.cz, upraveno

4.8 FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU

Obr.24-32 - Fotodokumentace současného stavu, zdroj: soukromý archiv autorky práce

4.8 FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU

Obr.33-41 - Fotodokumentace současného stavu, zdroj: soukromý archiv autorky práce

4.8 FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU

Obr.42-50 - Fotodokumentace současného stavu, zdroj: soukromý archiv autorky práce

4.9 SOUVISEJÍCÍ PROJEKTY

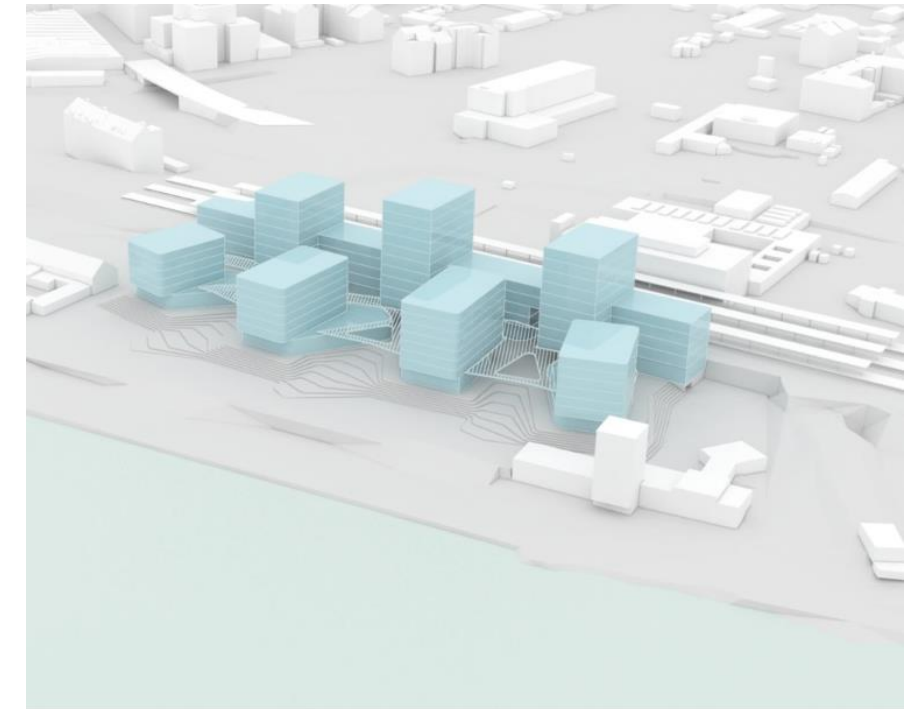
4.9.1 Port7 – DAM.architekti

Projekt Port7 zpracovaný architektonickou kanceláří DAM.architekti představuje návrh administrativního areálu s veškerou potřebnou občanskou vybaveností, například školkou či obchody a restauracemi. Součástí projektu má být i přístav pro motorové čluny, nábřeží a mola pro společenské akce i vodní sport (DAM.architekti, 2018).

Revitalizace brownfieldu v místě bývalého podniku výroby prefabrikátů Wolf-Prefa je plánován pro území mezi Trojským mostem a mostem Barikádníků. Propojení okolí s novým areálem a řekou je řešeno průchodem pro pěší pod železničními nástupišti Nádraží Holešovice a pro automobily příjezdy do garáží areálu ze západu i východu. Výstavba komplexu je výškově usazena na podnoží navazující na průchod z nádraží nad výpočtovou hladinou záplav Q 2002 (DAM.architekti, 2018).

Administrativní budovy jsou v území pohledově i objemově dominantnější a akcentují polohu nádraží, čímž také tvoří akustickou bariéru. Návrh počítá s zprůchodněním levého břehu Vltavy s realizací pěší a cyklistické stezky a zatraktivněním břehu v podobě rekreačních a pobytových ploch. Objekty bývalého hospodářského dvora „U Šimků“ je navržen na rekonstrukci pro wellness a saunové centrum. Pro původní halový objekt Armovny je počítáno s návrhem sportovních loftů. Říční břeh zahrnuje plánovanou zastávku říční tramvaje (DAM.architekti, 2018).

Ve své diplomové práci z tohoto projektu využívám návrh novostavby polyfunkčních budov a zpracovávám studii na veřejný prostor v jejich okolí.

Obr.51 - Port7, zdroj: www.dam.cz

Obr.52 - Port7, zdroj: www.dam.cz

4.9.2 Nábřeží stromovky – Projektíl architekti s.r.o.

Architektonická kancelář Projektíl architekti s.r.o. vypracovala koncepční studii nábřeží Stromovky a širšího předpolí přemostění plavebního kanálu Troja-Podbaba v ul. Za elektrárnou, ve spolupráci s Ing. arch. Ondřejem Hartem. Koncepční studie se zabývá územím, kde sousedí pražský park Stromovka a Trojský plavební kanál. Impulzem k vypracování studie se stal záměr Ředitelství vodních cest zvednout stávající most přes plavební kanál mezi Stromovkou a Trojským ostrovem. Tím by se výrazně ztížila prostupnost tímto místem pro pěší i cyklisty. Studie tedy nabízí řešení polohy nové pěší zvedací lávky přes kanál, a také řeší kultivaci celého nábřeží Stromovky (Projektíl architekti s.r.o., 2018).

Návrh, kterým se zabývá tato diplomové práce, navazuje na tuto koncepční studii v místě křížení ulic Za elektrárnou a Holešovické nábřeží.

Obr.53 - Vizualizace nábřežní komunikace, zdroj: archiv architektonické kanceláře Projektíl architekti s.r.o.

Obr.54 - Vizualizace předpolí lávky na Císařském ostrově, zdroj: archiv architektonické kanceláře Projektíl architekti s.r.o

5 VLASTNÍ PROJEKT

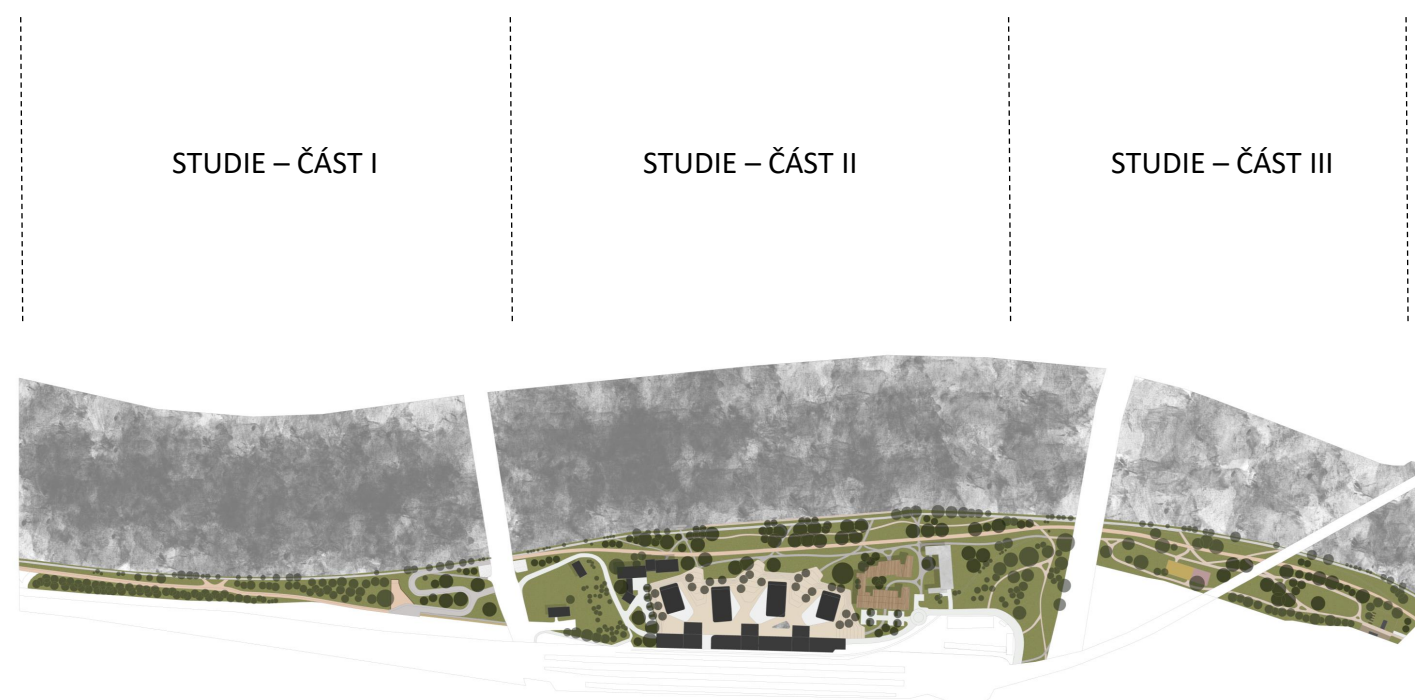
Návrh se zabývá územím za Nádražím Holešovice, přičemž plochu rozdělují tři mosty vedoucí přes území. Jedná se o Trojský most, most Barikádníků a železniční most. Návrh ke každé z částí přistupuje s ohledem na jejich charakter, ale zároveň se pomocí cestní sítě snaží o propojení celého území a o pohodlnou prostupnost. Hlavní myšlenka návrhu je přírodní charakter území, do kterého občas vstupují prvky odkazující na dřívější využití území.

Prostoru na západ od Trojského mostu dominuje vyhlídka tvořena pozůstalou konstrukcí po tramvajovém mostu. V návrhu je pracováno s rekonstrukcí tohoto objektu a jeho využívání pro sezónní galerii. Prostor kolem vyhlídky je spolu s ní navržen ve „street artovém“ stylu, je zde využita bývala rampa, dříve pro nákladní auta, jako komunikace pro pěší, cyklisty i skateboardisty a inline bruslaře. Jedna stěna je zde určena pro graffiti.

V druhé a zároveň největší části, před výstavbou nového areálu budov projektu Port7, se území značně rozšiřuje. Jedná se o plochu mezi Trojským mostem a mostem Barikádníků. Hlavními prvky této části návrhu jsou dlouhé pobytové schody u vody a volné travnaté plochy s novou výsadbou dřevin. Z projektu Port7 od architektonické kanceláře DAM.architekti je v této části převzata, kromě již zmiňovaného areálu nových budov, ke kterým je tvořeno parkové okolí, také nově navržená vodní tramvaj. Okolí budovy restaurace a residence „U Šimků“ je doplněno o záhony s *Laurocerasus officinalis*. Pobytové schody před hlavním areálem nových budov jsou pak kromě výsadby dřevin oživeny také trvalkovými záhony.

Nejvýchodnější část řešeného území má charakter podlouhlého parku, kde se nachází plocha s hracími prvky pro děti a menší část je ponechána fitparku. V blízkosti vody je navrženo ponechání betonové zídky nahrazující funkci laviček. Nachází se zde také malá komunitní zahrádka, která je napojena na prostor s objektem pro sezónní kavárnu.

Celé území je doprovázeno novou dosadbou dřevin a cestní sítí, která zahrnuje mlatovou cestu navrženou na místech s předpokladem zejména sezónního využívání, dále kamennou cestu podél vody, asfaltovou cestu pro pěší na místech s předpokladem intenzivnějšího využívání a také asfaltovou cyklostezkou.

5.1 STUDIE - ČÁST I

5.2 STUDIE – ČÁST II

5.3 STUDIE – ČÁST III

5.4 NÁVRH CESTNÍ SÍTĚ A DENDROLOGICKÉ ŘEŠENÍ

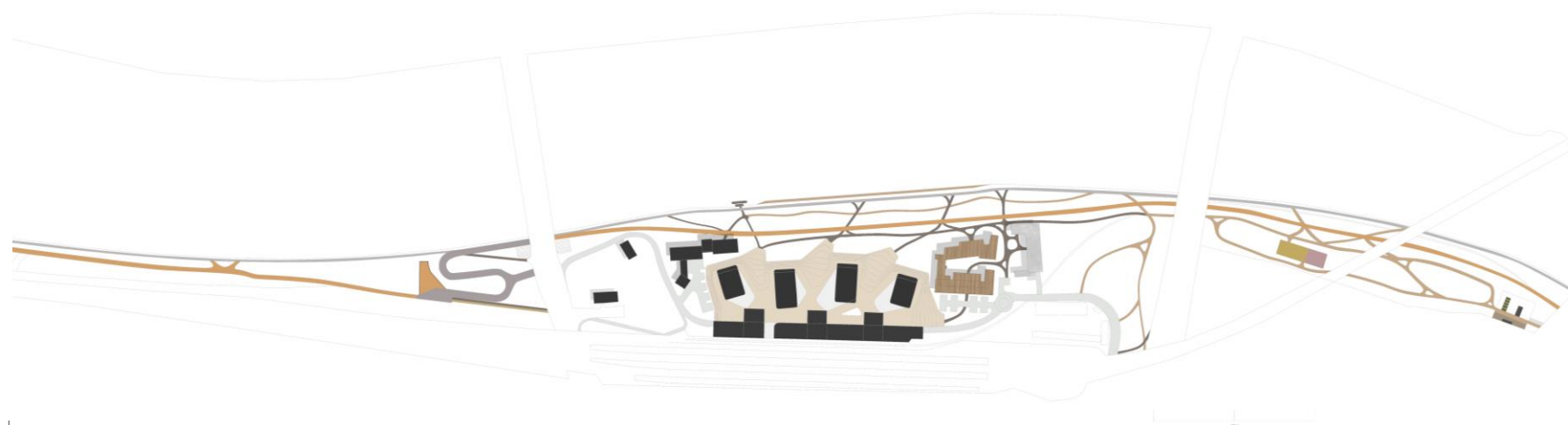
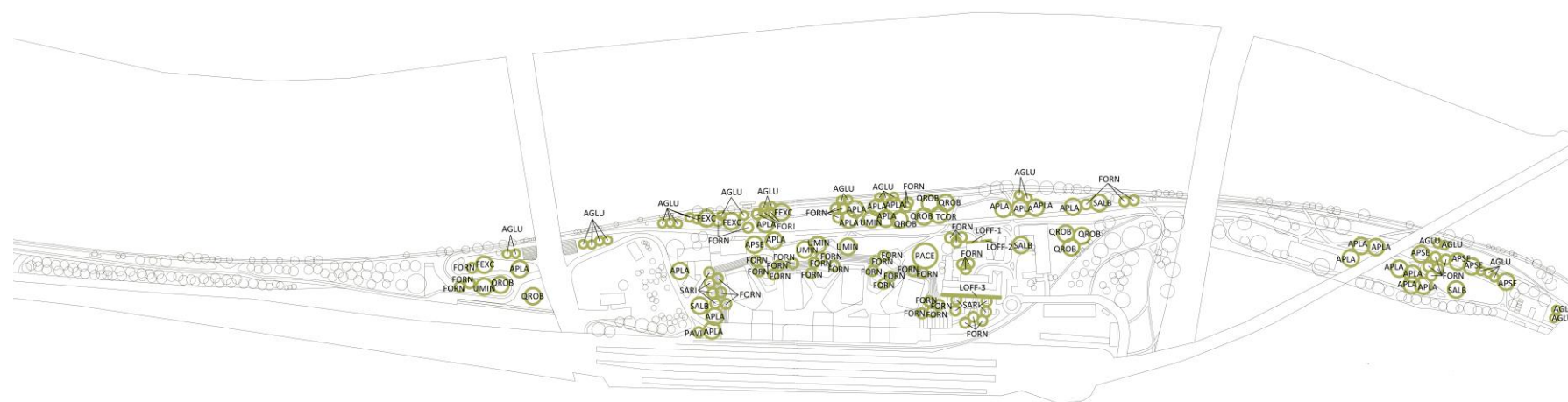

SCHÉMA CESTNÍ SÍTĚ – ČÁST I

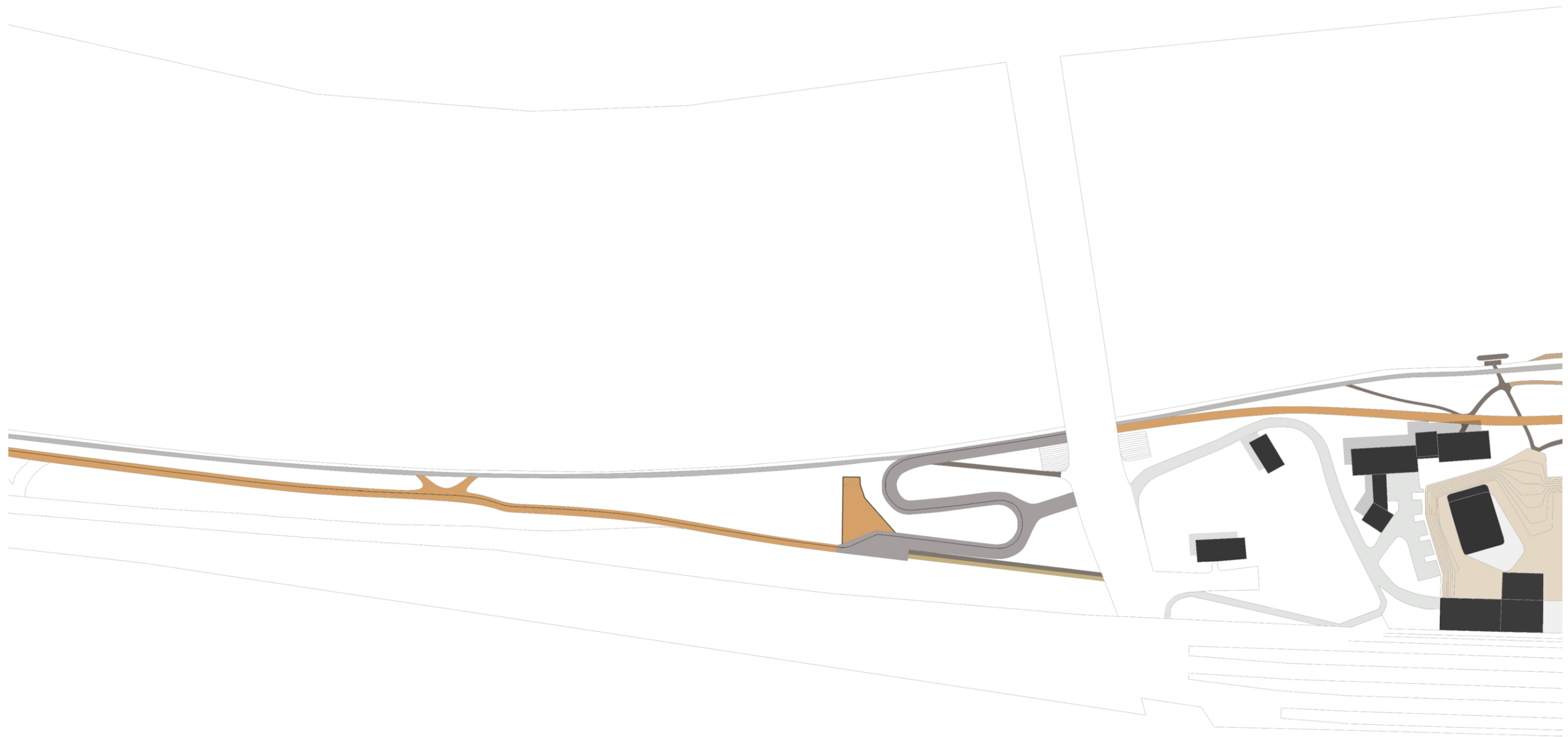
SCHÉMA CESTNÍ SÍTĚ – ČÁST II

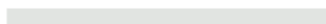
NÁVRH VÝSADBY – ČÁST I

NÁVRH VÝSADBY – ČÁST II

5.4.1 SCHÉMA CESTNÍ SÍTĚ – ČÁST I

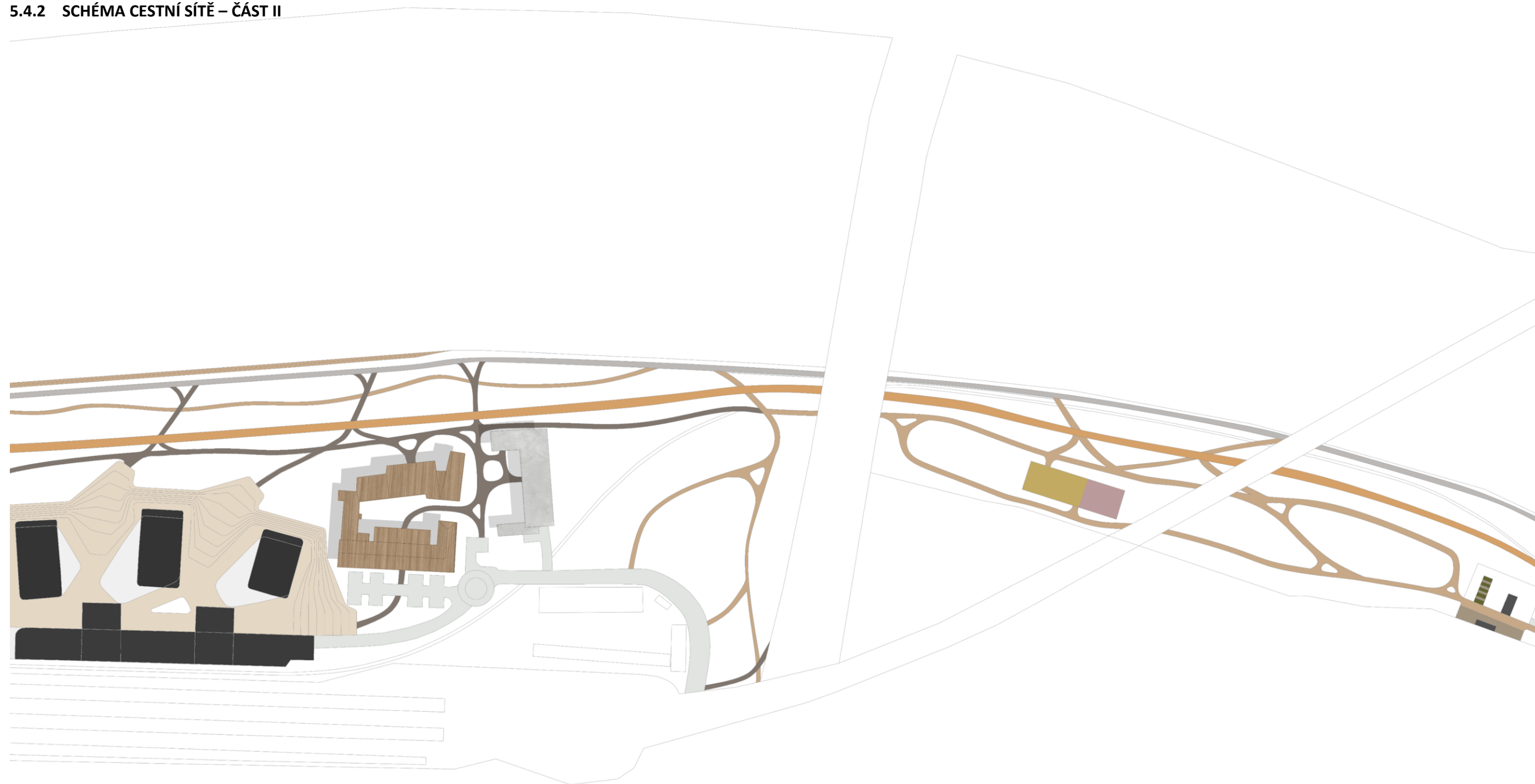
LEGENDA

- rampa využitá jako cesta pro peší a cyklisty, oddělení pruhem
- stezka pro peší, 1.5 m šířka, mlat
- stezka pro peší, 1.5 m šířka, kamenná dlažba
- stezka pro peší a cyklisty, oddělení pruhem, 3 m šířka, barevný asfalt
- stezka pro cyklisty, 1.5 m šířka, barevný asfalt
- stezka pro peší, 1.5 m šířka, barevný asfalt
- obslužná komunikace, zásobování

0 m 50 m 100 m M 1:1300

5.4.2 SCHÉMA CESTNÍ SÍTĚ – ČÁST II

LEGENDA

- stezka pro pěší, 1.5 m šířka, mlat
- stezka pro pěší, 1.5 m šířka, kamenná dlažba
- stezka pro pěší a cyklisty, oddělení pruhem, 3 m šířka, barevný asfalt
- stezka pro cyklisty, 1.5 m šířka, barevný asfalt
- stezka pro pěší, 1.5 m šířka, barevný asfalt
- obslužná komunikace, zásobování

0 m 50 m 100 m M 1:1300

5.4.3 NÁVRH VÝSADBY – ČÁST I

LEGENDA

○ STÁVAJÍCÍ DŘEVINY

○ NOVĚ NAVRŽENÉ DŘEVINY

- AGLU** *Alnus glutinosa*
- APLA** *Acer platanoides*
- APSE** *Acer pseudoplatanus*
- FORN** *Fraxinus ornus*
- PACE** *Platanus acerifolia*
- PAVI** *Prunus avium*
- QROB** *Quercus robur*
- SALB** *Salix alba*
- SARI** *Sorbus aria*
- TCOR** *Tilia cordata*
- UMIN** *Ulmus minor*

0 m 50 m 100 m

M 1:1300

5.4.4 NÁVRH VÝSADBY – ČÁST II

LEGENDA

- STÁVAJÍCÍ DŘEVINY
- NOVĚ NAVRŽENÉ DŘEVINY
- NOVĚ NAVRŽENÉ KEŘOVÉ VÝSADBY

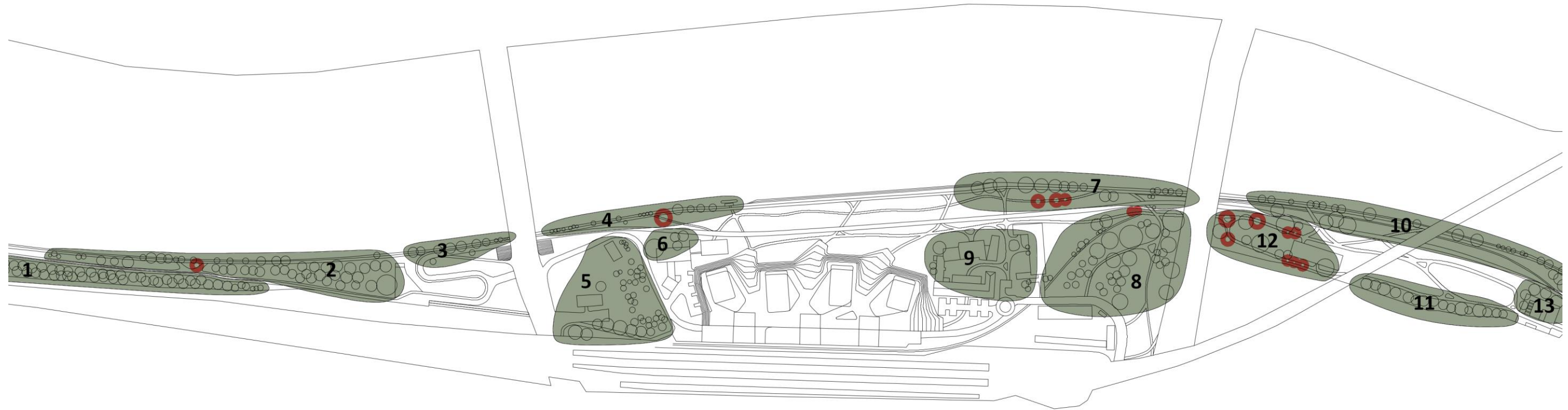
- AGLU *Alnus glutinosa*
- APLA *Acer platanoides*
- APSE *Acer pseudoplatanus*
- FORN *Fraxinus ornus*
- PACE *Platanus acerifolia*
- PAVI *Prunus avium*
- QROB *Quercus robur*
- SALB *Salix alba*
- SARI *Sorbus aria*
- TCOR *Tilia cordata*
- UMIN *Ulmus minor*
- LOFF *Laurocerasus officinalis*

0 m 50 m 100 m

M 1:1300 ☺

5.5 DRUHOVÁ SKLADBA STÁVAJÍCÍCH DŘEVIN, NÁVRH KÁCENÍ

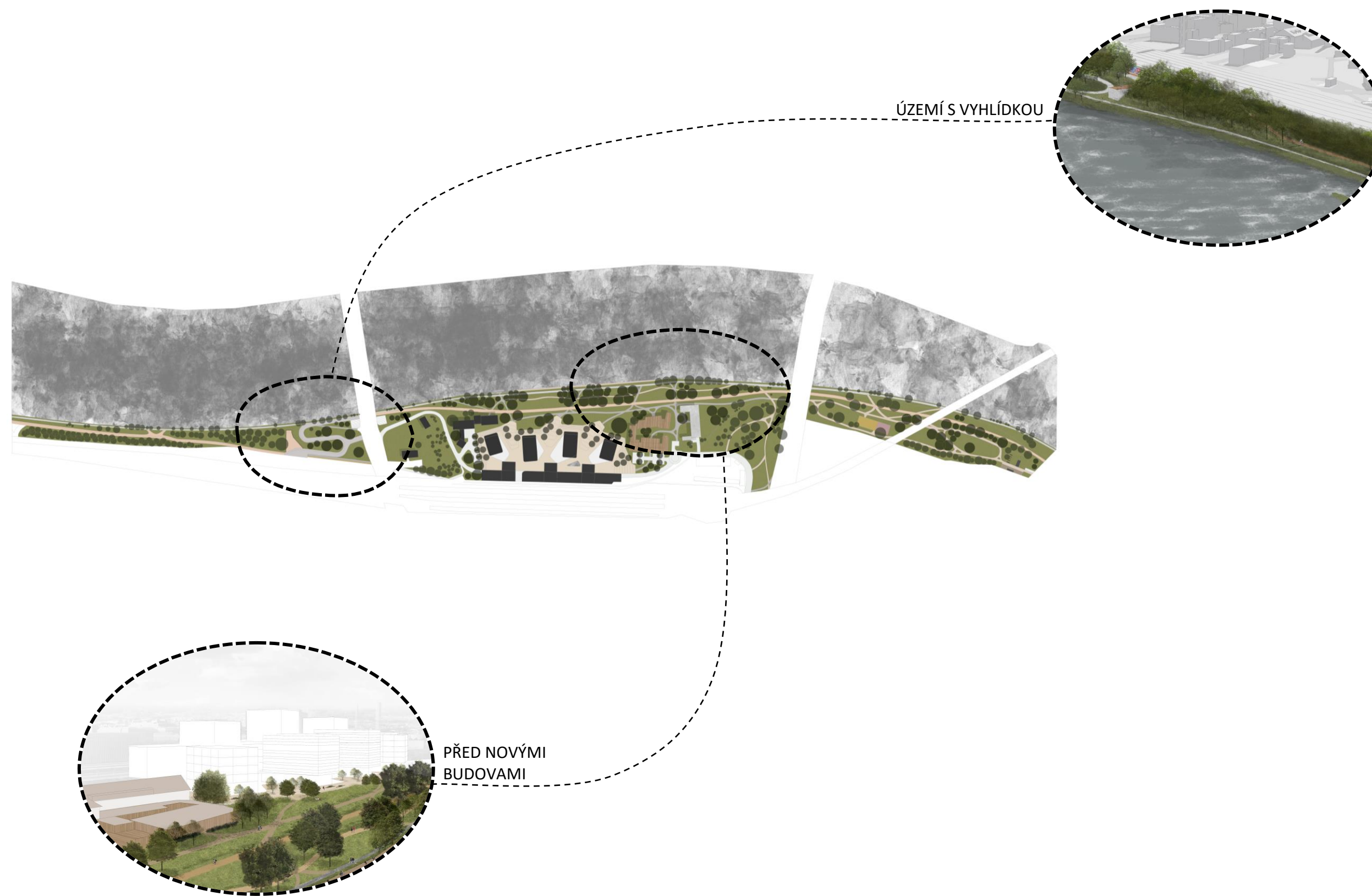
LEGENDA

○ DŘEVINY NAVRŽENÉ KE KÁCENÍ

0 m 50 m 100 m M 1:2500

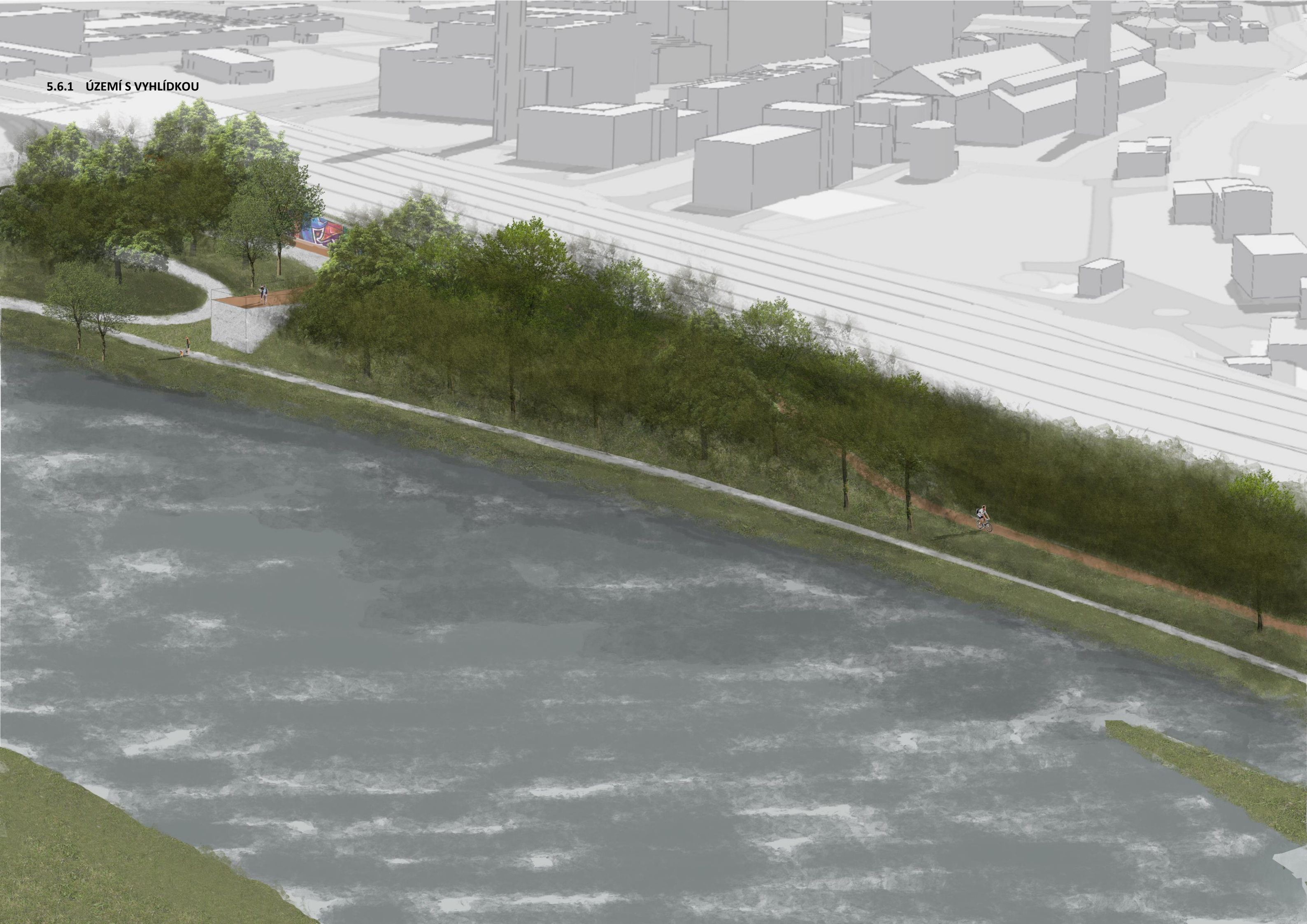
1 <i>Acer pseudoplatanus, Ailanthus altissima, Fraxinus excelsior, Prunus mahaleb, Robinia pseudoacacia</i>	6 <i>Populus nigra</i>	11 <i>Aesculus hippocastanum, Acer platanoides, Juglans regia, Populus nigra, Prunus spinosa, Sambucus nigra</i>
2 <i>Acer platanoides, Acer pseudoplatanus, Fraxinus excelsior, Juglans regia, Populus nigra, Prunus domestica, Prunus mahaleb, Robinia</i>	7 <i>Alnus glutinosa, Fraxinus excelsior, Populus nigra, Prunus mahaleb, Salix alba</i>	12 <i>Betula pendula, Fraxinus excelsior, Populus nigra</i>
3 <i>Populus nigra, Alnus glutinosa</i>	8 <i>Acer platanoides, Betula pendula, Prunus mahaleb, Robinia pseudoacacia</i>	13 <i>Populus nigra, Salix alba</i>
4 <i>Ailanthus altissima, Betula pendula, Populus nigra, Salix alba, Salix caprea</i>	9 <i>Alnus glutinosa, Fraxinus excelsior, Salix alba</i>	
5 <i>Acer pseudoplatanus, Acer platanoides, Fraxinus excelsior, Populus nigra, Prunus mahaleb, Robinia pseudoacacia</i>	10 <i>Alnus glutinosa, Betula pendula, Populus nigra, Populus tremula, Sambucus nigra, Salix alba</i>	

5.6 NADHLEDOVÉ VIZUALIZACE

5.6.1 ÚZEMÍ S VYHLÍDKOU

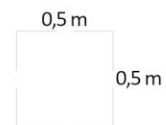
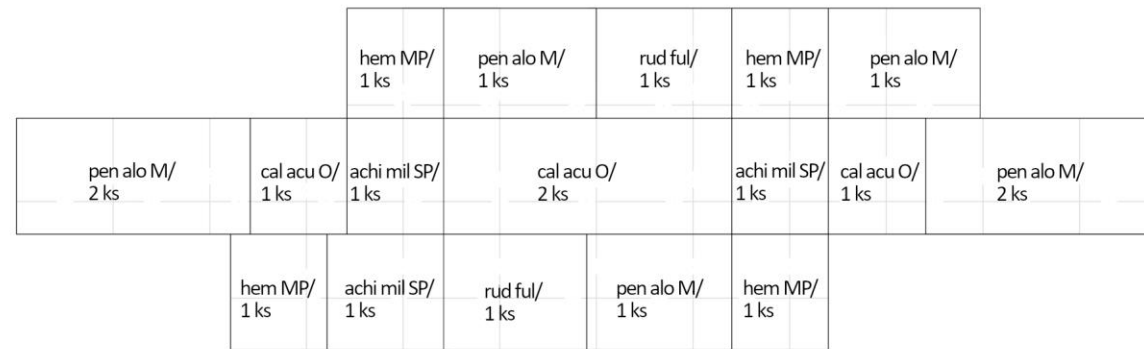
5.6.2 PŘED NOVÝMI BUDOVAMI

5.7 PŘÍKLAD OSAZOVACÍHO PLÁNU

VÝMĚRA ZÁHONU: 7,26 m²

achi mil SP - řebříček obecný - *Achillea millefolium* 'Summer Pastels' 3 ks
 cal acu O - třtina ostrokvětá - *Calamagrostis x acutiflora* 'Overdam' 4 ks
 hem MP - denivka - *Hemerocallis* 'Mini Pearl' 4 ks
 pen alo M - dochan psárkovitý - *Pennisetum alopecuroides* 'Moudry' 7 ks
 rud ful - třapatka zářivá - *Rudbeckia fulgida* var. *daemii* 2 ks

TRVALKOVÝ ZÁHON V NÁVRHU

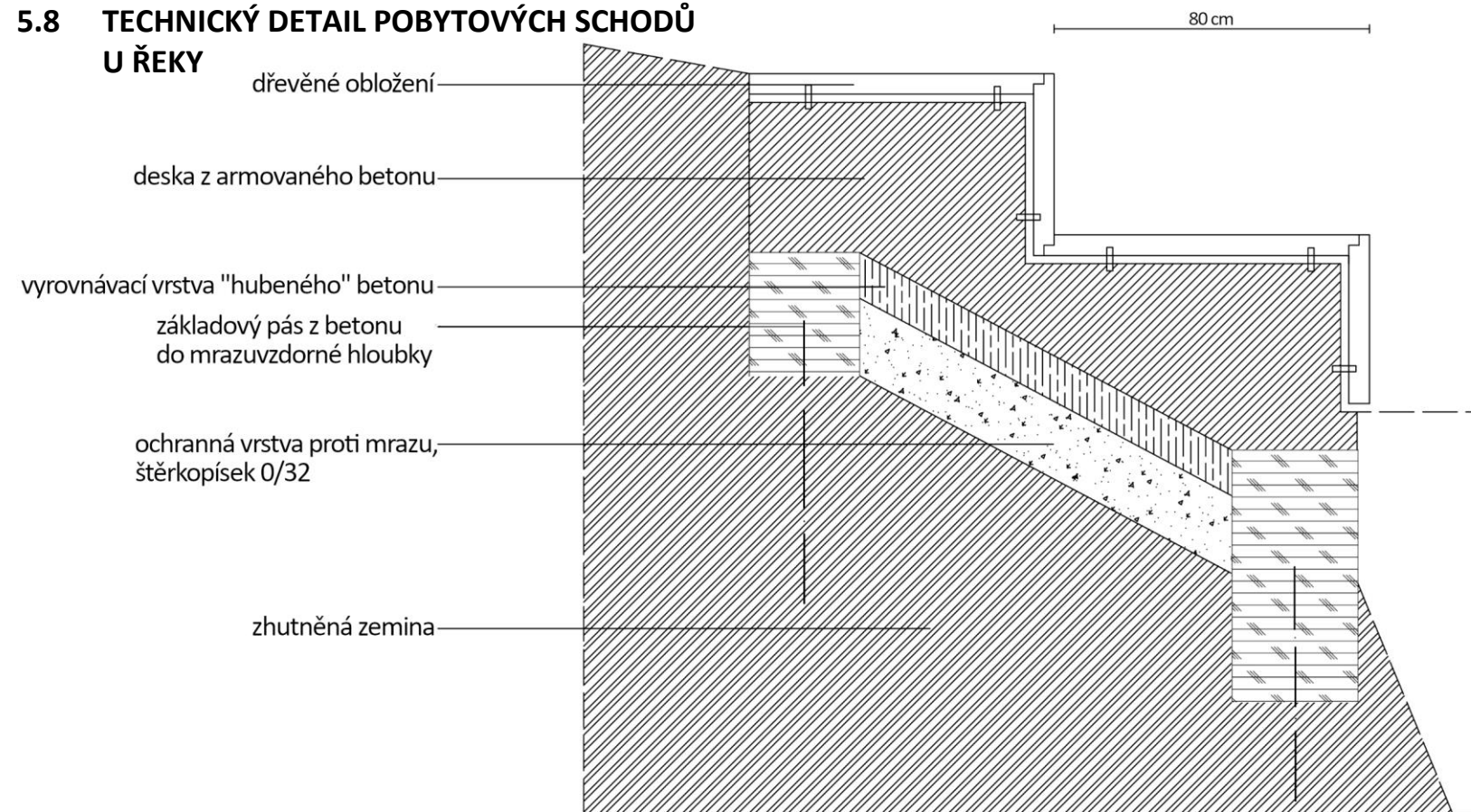

INSPIRACE - POUŽITÝ SORTIMENT

Obr.55-59: Sortiment záhonu, zdroje: www.perenniculum.cz, cdn.webshopapp.com, www.cfphoto.com, www.zcstrakovo.cz, www.esveld.nl, upraveno

5.8 TECHNICKÝ DETAIL POBYTOVÝCH SCHODŮ U ŘEKY

POBYTOVÉ SCHODY V NÁVRHU

INSPIRACE

Obr.60: Referenční fotografie pobytových schodů u řeky -> zdroj: www.landezine.com, upraveno

5.9 VIZUALIZACE

5.9.1 CESTA U VODY

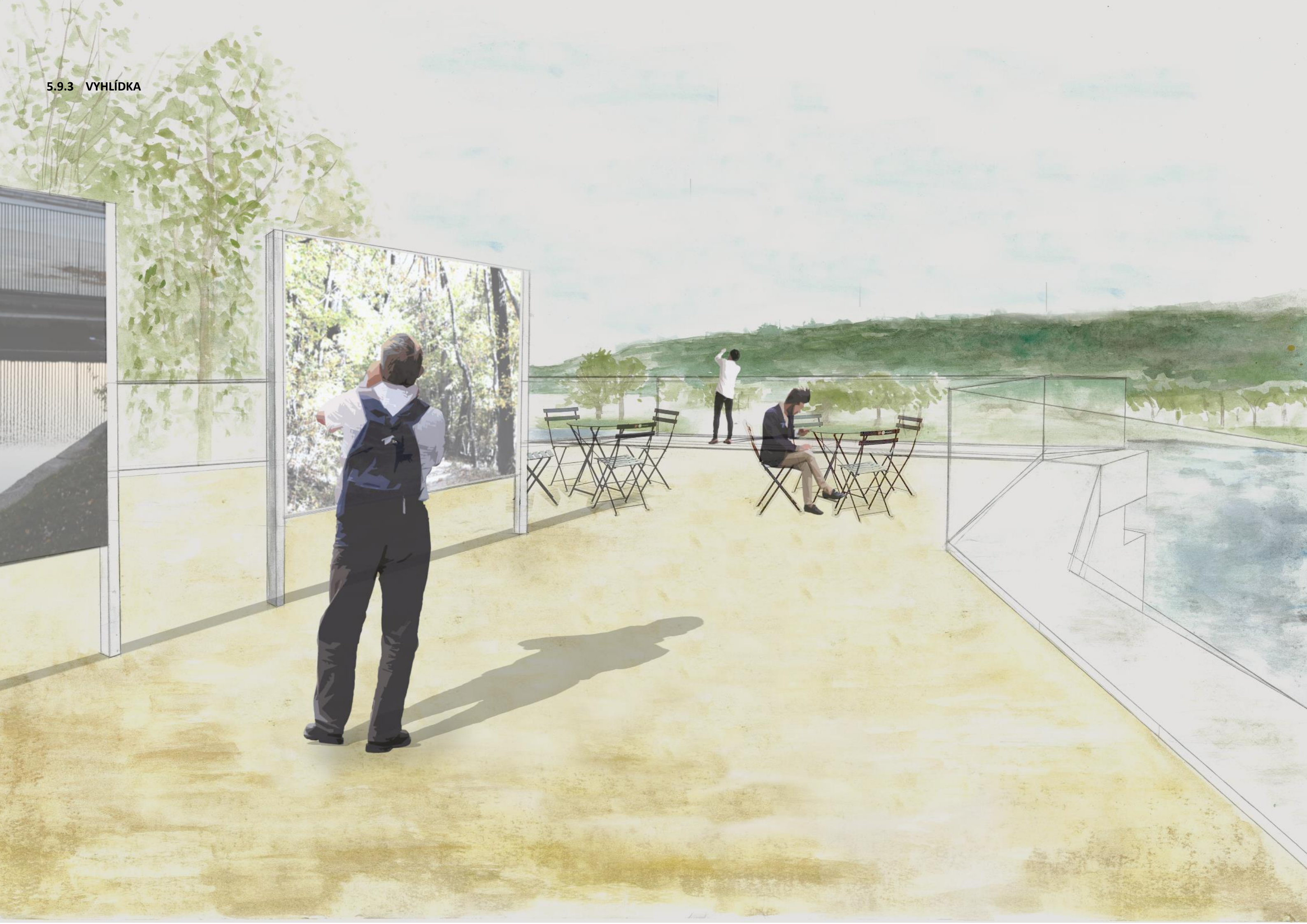

5.9.2 VÝCHODNÍ ČÁST NÁBŘEŽÍ

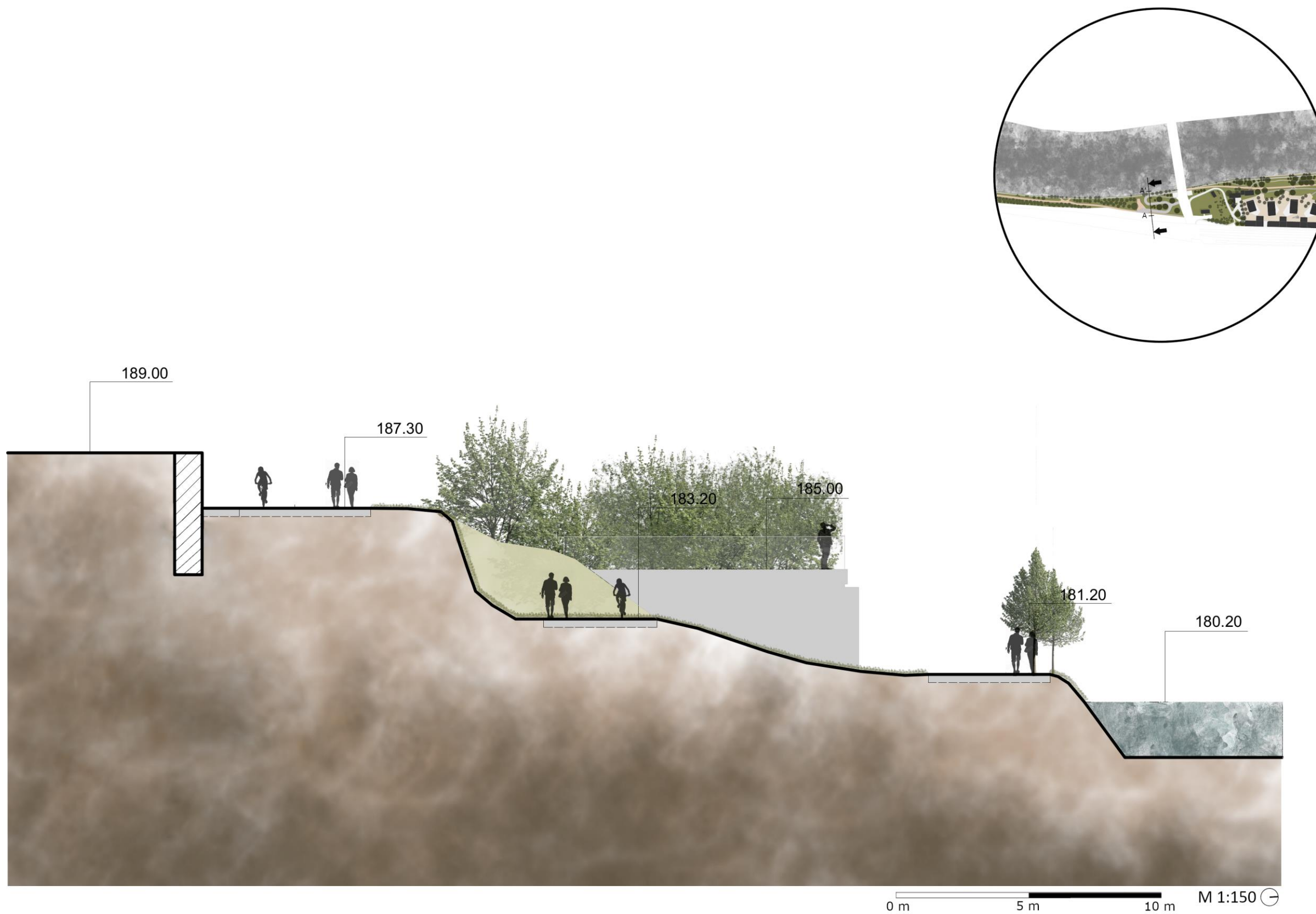

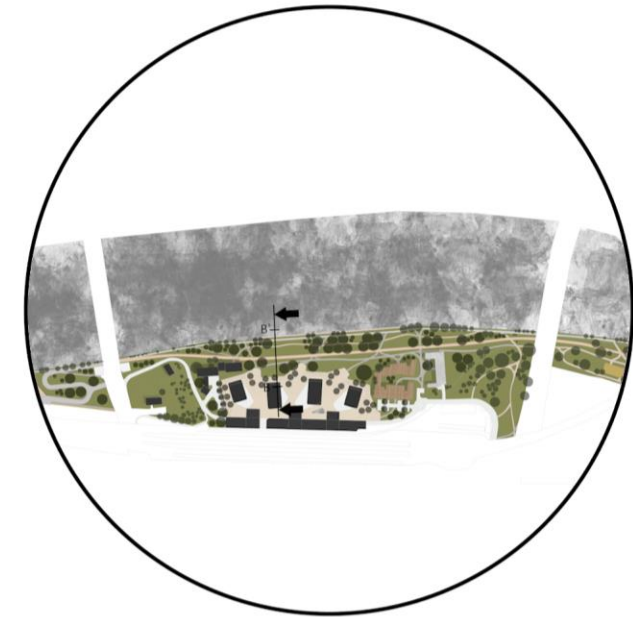
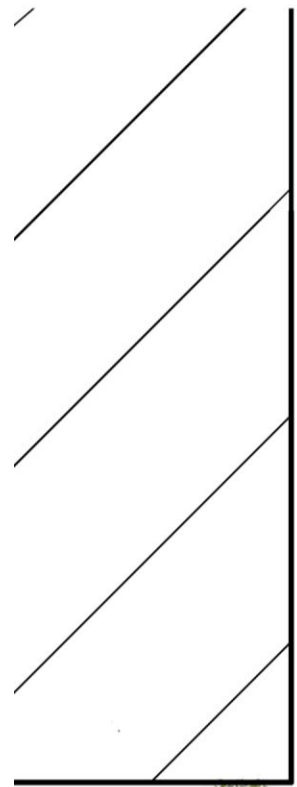

5.10 ŘEZOPOHLED A-A'

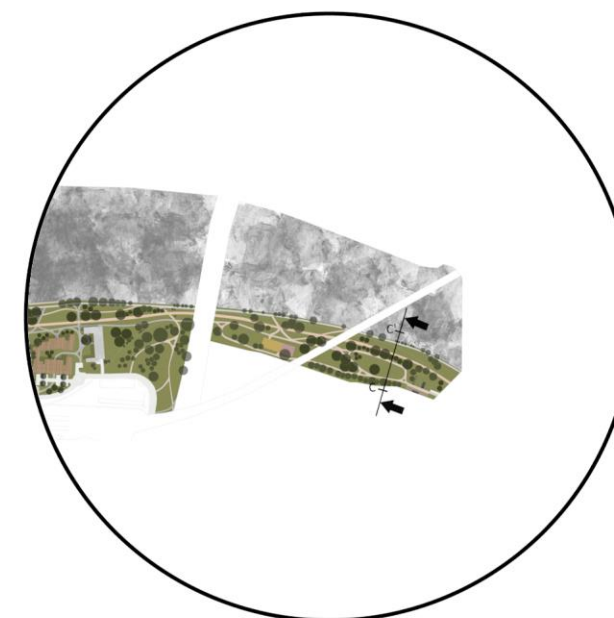

5.11 ŘEZPOHLED B-B'

5.12 ŘEZPOHLED C-C'

5.13 EKONOMICKÉ ZHODNOCENÍ

	m2	ks	cena za m2/ks	cena celkem
založení mlatového povrchu	1200		500,-	600 000
založení asfaltových cest	4000		2000,-	8 000 000
založení kamenné dlažby	1500		3500,-	5 250 000
výsadba dřevin		142	8300,-	1 178 600
založení trávníku výsevem	9 000		200,-	1 800 000
založení trvalkových záhonů	55		1000,-	55 000
rekonstrukce vyhlídky (zábradlí, povrch pochozí plochy)				500 000
rekonstrukce komunitní zahrady (nový plot, vyvýšené záhony)				170 000
zhotovení zázemí pro sezónní kavárnu				350 000
zhotovení pobytových schodů u řeky				8 000 000
celkem				25 903 600

Ekonomická rozvaha vychází z koncepčního řešení revitalizace břehu Vltavy za Nádražím Holešovice. Při stanovování cen bylo vycházeno z přibližných výměr v rámci studie. Uvedené ceny zahrnují materiál a zhotovení.

Dětské hřiště zobrazené v koncepční studii návrhu je v současnosti již zhotovené, není tedy do ekonomické rozvahy zahrnuto.

6 DISKUZE

Rozvoj nábřeží byl vždy běžným tématem v rámci zájmu o urbanismus. Díky specifické povaze pobřežních oblastí má městský rozvoj těchto míst své určité vlastnosti, které ovlivňuje typologie, pohled, hodnota půdy a faktory životního prostředí. Kromě toho ovlivňují a přijímají účinky tohoto rozvoje také sociální faktory, které zahrnují charakteristiky komunity, místní kulturu a tradice. Vývoj plánů nábřeží by měl dodržovat představu, že tento typ území má neodmyslitelně být prostorem veřejným. Plánování rozvoje nábřeží vyžaduje dobře propojené víceúčelové veřejné prostory, které odpovídají společným cílům komunity. Výsledkem revitalizace nábřeží a jeho přeměna na funkční veřejný prostor by měl být nový urbanistický design zlepšující kvalitu stávajících destinací a také by měl být odrazem identity celého města (Mostafa LA 2017).

Podle Melkové et al. (2014) je podmínkou o dalším rozhodování a o rozvoji daného území pochopit ho jako celek a současně vnímat i jednotlivosti a jejich role v celku. S tím souhlasí i Složilová (2007), která uvádí, že při zkoumání problematiky úprav nábřeží by se mělo nahlížet na problém v celé jeho komplexnosti. Dyson & Yocom (2015) kladou důraz na nové přístupy, které integrují ekologický výzkum při navrhování nábřeží, poskytují příležitosti ke zmírnění dopadů urbanizace na životní prostředí a obnovení funkce ekosystému v městském prostředí. V obecnější rovině je důležitá snaha o definování vztahu mezi lidskými bytostmi a přírodním světem (Ludwig 2015). Dle Kopřivové (2014) má krajinářský architekt za úkol pochopit město včetně řešeného území v co nejširších souvislostech a podpořit myšlenku kvalitního veřejného prostoru s interdisciplinárním nadhledem. Dále zmiňuje, že veřejné prostory jsou pro dnešní moderní velkoměsta a život jejich obyvatel zcela určující.

Především od počátku 90. let lze pozorovat rozrůstání mnoho českých aglomerací do volné krajiny. Preferováním nové výstavby na „zelené louce“ před revitalizací brownfields dochází k neregulovanému (nebo nedostatečně regulovanému) rozšiřování obcí a měst. Přemísťování socioekonomických aktivit mimo tradiční lokality pak způsobuje problematické funkční zapojení nově zurbanizovaných území do organismu města a také vytváří

otázku, jakým způsobem využít opuštěné lokality a jak se vypořádat s klesáním jejich ekonomické výkonnosti. Jinak řečeno, jak nepřipustit snížení kvality života místních obyvatel a degradaci krajiny. Znovuvyužití již jednou urbanizovaných území nabývá proto v moderní společnosti na významu. Avšak každá investice by měla mít ekonomický základ, zejména pak studii proveditelnosti, analýzu nákladů a výnosů, posouzení variantních řešení a finanční i časový plán. V případě neprovedení těchto analýz hrozí neefektivnost vynakládaných prostředků (Kadeřábková & Piecha).

Navrhované území v této diplomové práci je brownfieldem a zároveň nábřežím. Existuje zde několik problémů typických pro oblasti brownfieldů, jako je například nesourodost území, množství relikvů nejasného účelu po bývalých dopravních stavbách či bariérovou pěší prostupnost. Z hlediska funkce nábřeží má však území velký potenciál stát se veřejným prostorem s širokou škálou využití.

7 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala územím nábřeží Vltavy za Nádražím Holešovice. Problematika této lokality vzhledem k její charakteristice a historii zahrnovala tři hlavní témata – nábřeží ve městě, veřejný prostor a brownfields. Tato témata byla zpracována v rámci literární rešerše a bylo také mimo jiné představeno několik projektů revitalizací nábřeží v České republice i v zahraničí.

Následně bylo analýzami potvrzeno, že území spadá podle územního i metropolitního plánu do oblasti s rekreačním využitím a plochou určenou pro městskou zeleň, na základě toho mohla být koncepční studie zpracovávána s potenciálem veřejného parkového prostoru.

Dále byla vypracována koncepční studie nábřeží s hlavní myšlenkou využití některých stávajících prvků a doplnění prostoru o novou výsadbu. V návrhu bylo navázáno na projekty zabývající se bezprostředním okolím zvolené lokality.

8 SEZNAM LITERATURY

TIŠTĚNÉ PUBLIKACE

Acierno A. 2015. Filling urban voids with green infrastructure. *TRIA* **14**: 193-212.

Bečková K. 2015. Zmizelá Praha: Vltava a její břehy 1. díl. Nakladatelství Paseka, Praha.

Bečková K. 2016. Zmizelá Praha: Vltava a její břehy 2. díl. Nakladatelství Paseka, Praha.

Beran L, Valchářová V. 2005. Pražský industriál. Výzkumné centrum průmyslového dědictví ČVUT v Praze, Praha.

Doležalová L. 2015. Regenerace brownfieldů: vývoj politik a příklady realizací. IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., Praha.

Cílek V, et al. 2017. Voda a krajina. Dokořán, s.r.o., Praha.

Dyson, K, Yocom, K. 2015. Ecological design for urban waterfronts. *Urban Ecosyst* **18**: 189–208.

Gehl J. 2000. Život mezi budovami. Nadace Partnerství, Brno.

Goodwin D. 2017. The urban tree. Taylor & Francis Ltd, Abingdon.

Grimski D, Ferber U. 2001. Urban brownfields in Europe. *Land Contamination and Reclamation* **9**: 143-148.

Harris RW, Clark JR, Matheny NP. 2004. Arboriculture. Prentice Hall, New Jersey.

Hepp J, Merta D, Fingerová R. 2018. Praguescape. Galerie Jaroslava Fragnera & Architectura, Praha.

Hiemstra JA, Saaroni H, Amorim JH. 2017. The Urban Heat Island: Thermal Comfort and the Role of Urban Greening. Pages 7-19 in Pearlmutter D, Calfapietra C, Samson R, O'Brien L, Ostoic SK, Sanesi G, del Amo RA, editors. *The Urban Forest*. Springer, Cham.

Hou D. 2009. Urban Waterfront Landscape Planning [MSc. Thesis]. The School of Planning and Media Design, Sweden.

Hnilička P. 2012. Sídlní kaše. Host, Praha.

Kadeřábková B, Piecha M. 2009. Brownfields: jak vznikají a co s nimi. C.H.Beck, Praha.

Khiavi SR. 2019. Criteria of satisfaction regarding the urban riverbank area. *Iranian online journal of urban research* **4**: 10-15.

Kopřivová I. 2014. Nábřeží Vltavy v historickém centru Prahy z pohledu krajinářského architekta [MSc. Thesis]. Mendelova Univerzita, Brno.

Kratochvíl P. 2015. Městský veřejný prostor. Zlatý řez, Praha.

Kupka I. 2005. Management guides for prague urban forests. Page 33 in Neuhöferová, editor. *Management of urban forests around large cities*. Czech University of Agriculture, Prague.

- Kupka J. 2006. Zeleň v historii města. Nakladatelství ČVUT, Praha.
- Lohr VI, Pearson-Mims CH, Tarnai J, Dillman DA. 2004. How urban residents rate and rank the benefits and problems associated with trees in cities. *Journal of Arboriculture* **30**: 28-35.
- Low N, Gleeson B, Green R, Radović D. 2005. *Greencity*. Routledge, London.
- Ludwig K. 2018. *Compendium of landscape architecture & open space*. Braun Publishing, Salenstein.
- Matějka D, Lattenberg L, Zdražilová J. 2016. *Krajiny z druhé ruky*. NAOKRAJI, o krajině na okraji, z.s.
- Matkovic I, Jakovic M. 2019. Brownfield areas and their regeneration definitions and approaches. *Prostor* **27**: 349-359.
- Melková P, et al. 2014. *Koncepce pražských břehů*. IPR Praha, Praha.
- Merta D et al. 2014. *Czechscape: portrét současné krajinářské architektury*. Galerie Jaroslava Fragnera, Praha.
- Mostafa LA. 2017. Urban and Social Impacts of Waterfronts Development, Case Study: Jeddah Corniche. *Procedia Environmental Sciences* **37**: 205-221.
- Navratil J, Picha K, Martinat S, Nathanail PC, Tureckova K, Holesinska A. 2018. Resident's preferences for urban brownfield revitalization: Insights from two Czech cities. *Land Use Policy* **76**: 224-234.
- Pirlone F, Erriu, D. 2016. Waterfront and urban regeneration. *TeMA: Journal of Land Use, Mobility and Environment* **9**: 305-322.
- Popelová L, et al. 2018. *Veřejný prostor v širším kontextu – město, industriál, krajina*. Nakladatelství ČVUT, Praha.
- Prominski M, Stokman A, Zeller S, Stimberg D, Voermanek H, Bajc K, Cunningham B, Hale M, Skogley D. 2017. *River.Space.Design*. Birkhäuser, Basel.
- Rizzo E, Pesce M, Pizzol L, Alexandrescu FM, Giubilato E, Critto A, Marcomini A, Bartke S. 2015. Brownfield regeneration in Europe: Identifying stakeholder perceptions, concerns, attitudes and information needs. *Land Use Policy* **48**: 437-453.
- Roloff A. 2016. *Urban tree management*. John Wiley & Sons, Chichester.
- Semotanová E. Proměny holešovického meandru na mapách a plánech. Pages 13-26 in Fejtová O, Ledvinka V, Pešek J, editors. *Město a voda*. Scriptorium, 2005.
- Sýkora J. 2018. *Město – Jeho prostory a uspořádání*. Powerprint, Praha.
- Tyrväinen L, Pauleit S, Seeland K, de Vries S. 2005. *Urban Forests and Trees*. Springer, Berlin.
- Wittmann M. 2012. *Řeka a město*. Akademické nakladatelství CERM, Brno.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- Architectura z.s. 2020. *Landscape festival: O projektu*. Architectura z.s. Available from: <https://www.landscape-festival.cz/cz/o-projektu> (accessed July 2020).
- DAM.architekti. 2018. *DAM.architekti*. Available from: <http://www.dam.cz/cs/portfolio/port-7> (accessed June 2020).

- Hansen G. 2019. Edis. The University of Florida. Available from https://edis.ifas.ufl.edu/mg086#FOOTNOTE_1 (accessed July 2020).
- Kovačević I. 2017. Archiweb. Available from: <https://www.archiweb.cz/n/souteze/nabrezi-reky-svratky-vysledky-souteze> (accessed June 2020).
- Landezine. 2016. Landscape Architecture Platform. Available from: <http://landezine.com/index.php/2016/09/rochetaille-banks-of-the-saone-by-in-situ/> (accessed June 2020).
- Landezine. 2019. Landscape Architecture Platform. Available from: <http://landezine.com/index.php/2019/07/lakeside-garden-by-ramboll-studio-dreiseitl/> (accessed July 2020).
- Meitner Z. 2018. Archiweb. ČTK. Available from: <https://www.archiweb.cz/en/n/home/revitalizace-nabrezi-svratky-by-mohla-v-brne-zacit-v-roce-2020> (accessed June 2020).
- Projektíl architekti s.r.o. 2018. Projektíl. Available from: <http://projektíl.cz/cs/project/stromovka-riverbank> (accessed June 2020).
- Ramboll Studio Dreiseitl. 2019. Ramboll Studio Dreiseitl. Available from <http://www.dreiseitl.com/en/portfolio#lakeside-garden> (accessed June 2020).
- Rolland A, Sonnette S. 2013. Rochetaillée banks of the saone. In situ. Available from: <https://www.in-situ.fr/#/fr/projets/tous/rives-de-saone> (accessed July 2020).
- Složilová H. 2007. Úpravy nábřeží. Pages 11-14. XI. Vědecká konference doktorandů [online]. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury. Available from: <http://hdl.handle.net/11012/56777> (accessed May 2020).

9 SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr.1** Vnitroblok Za Žižkovskou vozovnou, dostupné z: [http://www.parkdesetileti.cz/cs/menu/parky/obnova-vnitrobloku-za-zizkovskou-vozovnou/#prettyPhoto\[Šid\]/3/](http://www.parkdesetileti.cz/cs/menu/parky/obnova-vnitrobloku-za-zizkovskou-vozovnou/#prettyPhoto[Šid]/3/)
- Obr.2** Classic7 Business Park, dostupné z: <https://www.stavbaweb.cz/classic-7-business-park-dokonena-druha-faze-projektu-8619/clanek.html>
- Obr.3** Stromovka, dostupné z: <https://prazsky.denik.cz/galerie/centralni-cast-stromovky-po-rekonstrukci.html?photo=1&back=64223662-2784-63>
- Obr.4** Park Malinová-Chrpová, dostupné z: <https://verejneprostory.cz/Portals/8/PropertyAgent/5465/Images/3147.jpg>
- Obr.5** Střelecký ostrov, dostupné z: <https://www.prazskypatriot.cz/strelecky-ostrov-v-novem/fotogalerie/>
- Obr.6** Bubenské nábřeží, dostupné z: https://dspace.vutbr.cz/bitstream/handle/11012/56777/11-14_slozilova.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Obr.7** Nábřeží Maxipsa Fíka v Kadani, dostupné z: <https://www.krusnohorci.cz/vylet/971-nabrezi-maxipsa-fika>
- Obr.8** Nábřeží řeky Loučné v Litomyšli, dostupné z: https://nabrezi-loucne.nadace-promeny.cz/cz/novinky/462_nabrezi-reky-loucne-v-litomysli-se-po-promene-otevre-3-cervna.html
- Obr.9** Banks of Saône, dostupné z: <http://landezine.com/index.php/2014/03/banks-saone-base-landscape-architecture/>
- Obr.10** Lakeside garden Singapore, dostupné z: <http://landezine.com/index.php/2019/07/lakeside-garden-by-ramboll-studio-dreiseitl/>
- Obr.11** Poloostrov na mapě obléhání Prahy francouzskými vojsky, 1741, dostupné z: http://www.hiu.cas.cz/cs/download/pracovnici-hu-publikuji/eva-semotanova-postery/holesovicky-poloostrov_industrial.pdf
- Obr.12** Pohled od Holešovic směrem na severovýchod (k nynějšímu Trojskému mostu, 1900), dostupné z: http://www.hiu.cas.cz/cs/download/pracovnici-hu-publikuji/eva-semotanova-postery/holesovicky-poloostrov_industrial.pdf
- Obr.13** Lokalizace území I, dostupné z: <https://plan.app.iprpraha.cz/vykresy/>, upraveno
- Obr.14** Lokalizace území II, podkladová mapa dostupná z: <https://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno
- Obr.15** Územní plán, dostupné z: <http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapy-online>, upraveno
- Obr.16** Metropolitní plán I, dostupné z: <https://plan.app.iprpraha.cz/vykresy/>, upraveno
- Obr.17** Metropolitní plán II, dostupné z: <https://plan.app.iprpraha.cz/texty/>, upraveno
- Obr.18** Majetkoprávní vztahy, dostupné z: <http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapy-online>, upraveno
- Obr.19** Hlukové zatížení, dostupné z: <http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapy-online>, upraveno
- Obr.20** Povodňová mapa, dostupné z: <https://www.edpp.cz/online-povodnova-mapa-cr/>, upraveno
- Obr.21** Potenciální přirozená vegetace, dostupné z: <https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?useExisting=1&layers=27e49a83231043a480bd61ed5210bcc1>, upraveno
- Obr.22** Vyznačení cyklostezek, dostupné z: <http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapy-online>, upraveno
- Obr.23** Fotodokumentace současného stavu, podkladová mapa dostupná z: <http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapy-online>, upraveno
- Obr.24-32** Fotodokumentace současného stavu, zdroj: soukromý archiv autora práce
- Obr.33-41** Fotodokumentace současného stavu, zdroj: soukromý archiv autora práce
- Obr.42-50** Fotodokumentace současného stavu, zdroj: soukromý archiv autora práce
- Obr.51** Port7, autor: Tomáš Herle, dostupné z: <http://www.dam.cz/cs/portfolio/port-7>
- Obr.52** Port7, autor: Tomáš Herle, dostupné z: <http://www.dam.cz/cs/portfolio/port-7>
- Obr.53** Vizualizace nábřežní komunikace, autor: Projektil architekti s.r.o., zdroj: archiv architektonické kanceláře Projektil architekti s.r.o.
- Obr.54** Vizualizace nábřežní komunikace, autor: Projektil architekti s.r.o., zdroj: archiv architektonické kanceláře Projektil architekti s.r.o.
- Obr.55** Sortiment záhonu, dostupné z: https://www.perenniculum.cz/wp-content/uploads/2017/11/Rudbeckia-fulgida-var.-deamii_12.jpg, upraveno

- Obr.56** Sortiment záhonu, dostupné z: <https://cdn.webshopapp.com/shops/22115/files/8336664/image.jpg>, upraveno
- Obr.57** Sortiment záhonu, dostupné z: <https://www.cfgphoto.com/data/media/2118/CFGdb66.jpg>, upraveno
- Obr.58** Sortiment záhonu, dostupné z: <https://www.zcstrakovo.cz/wp-content/uploads/2019/01/G170-10.jpg>, upraveno
- Obr.59** Sortiment záhonu, dostupné z: <https://www.esveld.nl/plantdias/23/23411.jpg>, upraveno
- Obr.60** Referenční fotografie pobytových schodů u řeky, dostupné z: <http://landezine.com/index.php/2017/03/the-kalvebod-waves-copenhagen-by-jds-urban-agency-part-2/pernille-enoch-08/>, upraveno